Programmabegroting 2027

April 2026, 's-Hertogenbosch

Omgevingsdienst Brabant Noord

Voorwoord

Geachte bestuurders, raads- en statenleden,

Voor u ligt de programmabegroting voor 2027, het document dat de koers van onze organisatie voor 2027 bepaalt. Dit is een begroting in een tijd van zowel uitdagingen als kansen.
Onze deelnemers zien zich gesteld voor enorme maatschappelijke opgaven. Gezondheid, welbevinden en welvaart staan onder druk door razendsnelle landelijke, Europese en globale ontwikkelingen. De maatschappij vraagt met toenemende urgentie aandacht van de besturen om maatregelen te nemen om onze gezondheid te beschermen, een schone, duurzame en veilige leefomgeving te garanderen en welzijn, welbevinden en welvaart blijvend mogelijk te maken. Grote zorgen vanwege achterblijvende woningbouw, haperende infrastructuur, de druk op de natuur door o.a. stikstof, beschikbaarheid van schoon water en schone lucht, vragen dringend om antwoorden.

De ODBN wordt aangesproken om een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke opgaven. Dat heeft in 2024 en 2025 geleid tot een zeer intensief traject waarin we maatschappelijke doelstellingen voor de komende jaren op het gebied van de fysieke leefomgeving hebben geïnventariseerd en dat hebben vertaald naar onze eigen opgaven. Dat leverde een unaniem gedragen plan op in de vorm van de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2025-2028 (UHS) dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de ODBN, de besturen van de deelnemende gemeenten en ook werd onderschreven door het bestuur van de provincie.

Het Dagelijks Bestuur en de directie waren zich er terdege van bewust dat ambities neergelegd in de UHS erg ambitieus waren. Maar zelfbewust waren we er ook van overtuigd dat we dit durfden aan te pakken. De Directie en het Dagelijks Bestuur namen daarom de uitdaging van de UHS aan en hebben op strategisch niveau bekeken hoe we door middel van een herijking van onze bedrijfsvoering, door het toepassen van een scala aan efficiencymaatregelen, ruimte konden creëren om de opdracht en onze missie voor de komende vier jaar volledig in te kunnen vullen. Resultaat daarvan was de vaststelling door het Dagelijks Bestuur van de strategische visie "Ontwikkelingen in het perspectief van VTH(A) uitvoering richting 2030".

De UHS en de strategische visie op de bedrijfsvoering vormen de kaders voor ons handelen en dus ook deze begroting.

We staan voor belangrijke opgaven ten aanzien van onze leefomgeving. Tegelijkertijd moeten we zorgvuldig omgaan met onze financiële middelen, zodat we een toekomstbestendige en robuuste organisatie blijven. Bij het opstellen van deze begroting hebben we wederom gestreefd naar een evenwicht tussen ambitie en realisme. We investeren in nieuwe technieken om nog meer risicogericht en efficiënter te kunnen werken. Dit alles doen we met een scherp oog voor de financiële continuïteit, waarbij we verantwoord omgaan met de beschikbare middelen.

In december 2025 is de Kadernota 2027 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Deze kadernota vormt, samen met de binnengekomen reacties op de kadernota, de basis voor deze ontwerpbegroting 2027. De reacties op de Kadernota 2027 hebben niet geleid tot een aanpassing in de uitgangspunten voor deze begroting.

In de begroting 2026 hebben we voor het eerst met een aangescherpte definitie gewerkt uit de notitie overhead van het BBV. Voor meer inzicht in de opbouw van onze tarieven presenteren we vanaf begrotingsjaar 2027 het tarief op basis van 3 componenten; lonen, bedrijfsmiddelen en overhead.

Met deze aangepaste presentatie van het tarief willen we onze deelnemers meenemen in de ontwikkeling die wij zien in de kostenstructuur. Door toenemende lasten voor bedrijfsmiddelen zoals het gebruik van AI en RPA stijgt het aandeel daarvan in het tarief. Met andere woorden de verhouding lonen en overige kosten verschuift door de inzet van nieuwe technieken. In paragraaf 7 van de financiële begroting wordt dit verder toegelicht.
Met deze begroting geven we invulling aan onze taken en ambities, met oog voor kostenbeheersing, innovatie en kwaliteit.

Jan Lenssen,
Directeur Omgevingsdienst Brabant Noord

Inhoud

Voorwoord			2
Inleiding			6
I	**Beleidsbegroting**		**8**
	Programma's		**10**
	1.	Programma Regionale Dienstverlening en Collectieve Ontwikkelingen	10
		1.1. collectieve taken	10
		1.2. ISV sanering wegverkeerslawaai	12
		1.3. Milieuklachtencentrale (MKC)	12
		1.4. Beheer stortplaatsen	14
	2.	Programma Individuele Dienstverlening	15
		2.1. Uitvoering van de VTHA-taken	16
		2.2. Natuurbescherming	25
		2.3 Uitvoering van Specialistische (advies)taken	29
	3.	Programma Bedrijfsvoering	40
	Paragrafen		**48**
	1.	Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	48
	2.	Paragraaf Financiering	52
	3.	Paragraaf Bedrijfsvoering	55
	4.	Paragraaf Wet open overheid	58
	5.	Paragraaf Verbonden Partijen	59
		Niet van toepassing zijnde paragrafen	61
II	**Financiële begroting**		**62**
	1.	Financiële samenvatting	64
	2.	Uitgangspunten Begroting 2027	66
	3.	Baten en lasten begroting 2027-2030	68
	4.	Toelichting op baten en lasten 2027	71
	5.	Samen Sterk in Brabant	76
	6.	Declarabiliteit en Productiviteit	79
	7.	Tariefontwikkeling	82
	8.	Overzicht incidentele baten en lasten	85
	9	Uiteenzetting financiële positie	86
	10.	Deelnemersbijdrage 2027	94
Bijlagen			**96**
	I.	Geactualiseerde risicoanalyse	98
	II.	Afkortingenlijst	100

Inleiding

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) is een gemeenschappelijke regeling van 11 overheden: 10 gemeenten in Noordoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant (onze deelnemers). Samen dragen we een gedeelde verantwoordelijkheid voor een schone, duurzame en veilige leefomgeving voor mensen, dieren en planten. Als verlengstuk van het lokale en provinciale bestuur voert de ODBN een deel van de wettelijke overheidstaken op dit gebied uit. Bij de ODBN werken uitvoeringsexperts op het gebied van vergunningen, toezicht, handhaving en diverse specialismen zoals geluid, bodem, asbest, natuur, omgevingsveiligheid, luchtkwaliteit, geur en mest. De ODBN heeft op de genoemde terreinen een adviserende taak en werkt aan innovatie en ontwikkeling. De taak rondom de groene wetten voert de ODBN voor heel Brabant uit. Vanuit het kantoor in 's-Hertogenbosch werken meer ongeveer 350 collega's dagelijks aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst. Dat is onze **missie**.

Onze leefomgeving is divers en een actueel thema voor elke inwoner en ondernemer. Als deskundige uitvoeringsorganisatie signaleren en agenderen we de voortdurende veranderingen in onze leefomgeving. Dit betekent doorlopende ontwikkeling en vernieuwing van ons werk. Onze deskundige medewerkers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en advisering (VTHA) werken binnen de kaders van de wetten van milieu, natuurbescherming, bouwen en wonen. Zo kunnen we de gemeenten in Noordoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant professioneel en met kennis van zaken adviseren. De ODBN richt zich op samenwerking; binnen de eigen organisatie, met gemeenten, de Provincie en andere relevante organisaties. Gemeenten en de Provincie voelen zich als eigenaar en als opdrachtgever betrokken. Dat is onze **visie**.

Als ODBN zijn we primair een uitvoeringsorganisatie van VTHA-taken. We streven naar continue verbetering van de kwaliteit en investeren in de deskundigheid van onze medewerkers, ons belangrijkste kapitaal. Naast de uitvoering van VTHA-taken adviseren wij steeds meer over de effecten van beleid in de praktijk. Door ons werk zien we wat er in de leefomgeving gebeurt. Ook Brabant breed en landelijk dragen we onze expertise uit en staat onze leefomgeving in Brabant Noord centraal. Kortom onze **ambitie** is:

"De ODBN is dé deskundige uitvoerder op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Vanuit onze kennis van de praktijk adviseren wij over milieu en natuur en de uitvoerbaarheid en effecten van beleid."

Leeswijzer

De begroting bestaat uit twee onderdelen: de **beleidsbegroting** en de **financiële begroting**. In de begroting schetsen wij onze verwachtingen voor 2027: zowel financieel als beleidsinhoudelijk. Als eerste leest u de **beleidsbegroting**. In dit deel beschrijven we onze beleidsvoornemens voor 2027, mede aan de hand van de ontwikkelingen die op ons afkomen. In het tweede gedeelte van de beleidsbegroting wordt ingegaan op de verplicht voorgeschreven paragrafen, uiteraard voor zover deze van toepassing zijn op de ODBN.

In het tweede deel vindt u de **financiële begroting**. Deze start met de financiële samenvatting waarin de hoofdlijnen van de financiële ontwikkelingen verwoord zijn. In de delen daarna worden de (meerjaren-)ramingen gepresenteerd en wordt er getoond waar de afwijkingen zitten. Ook de staat van incidentele baten en lasten en de geprognosticeerde balans zijn in dit deel terug te vinden.

P&C cyclus

De P&C-cyclus van de ODBN kent drie programma's die leidend zijn voor de indeling van de beleidsbegroting.

1. Het eerste programma heet **Regionale Dienstverlening en Collectieve Ontwikkelingen**. Dit programma gaat over de taken die de ODBN voor de regio uitvoert, zoals de collectieve taken, het project Sanering Verkeerslawaai, de milieuklachtencentrale en het bodemloket.
2. Het programma **Individuele Dienstverlening** gaat over de dienstverlening aan een deelnemer van zowel de wettelijke basistaken als de verzoektaken die een deelnemer bij de ODBN heeft belegd. Ook zijn hierin de opdrachten opgenomen die buiten de werkprogramma's vallen.
3. Het programma **Bedrijfsvoering** bevat vooral de organisatorische zaken beschreven.

De begroting is de nadere concretisering van de Kadernota 2027, waarin wij de ontwikkelingen hebben geschetst die op ons afkomen. In de begroting gaat het om de beleidsinhoudelijke en financiële voornemens van de ODBN als geheel. Daarbij gaan we niet in op de situatie per deelnemer. De concrete werkzaamheden die wij voor elk van onze deelnemers uitvoeren, worden uitgewerkt in de gemeentelijke werkprogramma's en de provinciale opdracht.

I Beleidsbegroting

1 Programma's

1 Programma Regionale Dienstverlening en Collectieve Ontwikkelingen

Inhoud Programma

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) voert het programma Regionale Dienstverlening en Collectieve Ontwikkelingen uit. Hierin zijn werkzaamheden opgenomen die worden uitgevoerd voor het collectief aan deelnemers. De volgende onderwerpen maken onderdeel uit van dit programma:

- Collectieve Taken waarin de ontwikkelopgaven en innovatieve initiatieven voor de ODBN worden toegelicht en begroot
- Overige regionale werkzaamheden (voormalig RMB)
  - Sanering verkeerslawaai (ISV)
  - Beheer en nazorg (voormalige) stortplaatsen
- Diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op diverse onderdelen in deze begroting.

Beleidskaders/richtlijnen

OMSCHRIJVING	DATUM	EXPIRATIEDATUM
HUIDIGE WET- EN REGELGEVING		
Omgevingswet	1 januari 2024	Open
Omgevingsbesluit	1 januari 2024	Open
Besluit kwaliteit leefomgeving	1 januari 2024	Open
Besluit activiteiten leefomgeving	1 januari 2024	Open
Omgevingsregeling	1 januari 2024	Open

1.1 Collectieve Taken

Een belangrijk onderdeel van de Regionale Dienstverlening is het jaarlijks op te stellen Programma Collectieve Taken. In dit programma schetsen we de ontwikkelingen waarop we in het desbetreffende jaar sturen, onder meer via de inzet van Team Innovatie & Ontwikkeling. Het Programma Collectieve Taken wordt opgesteld op basis van diverse documenten zoals de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie en de kadernota, en input van medewerkers en de deelnemers. Het Programma Collectieve Taken is gericht op innovatie en ontwikkeling binnen onze VTHA-taken. Het wordt opgebouwd aan de hand van de ontwikkelopgaven op het gebied van (1) vergunningverlening, (2) toezicht en handhaving, (3) specialistische dienstverlening en advisering en (4) overige inzet. Veel ontwikkelingen die we in deze kadernota schetsen – ook onder het programma individuele dienstverlening – worden verder uitgewerkt in het Programma Collectieve Taken 2027. De concrete inzet voor het Programma Collectieve Taken 2027 wordt eind 2026 geraamd.

Wat gaan we doen in 2027?

- 2027 wordt het derde jaar waarin we bij het bepalen van de inzet van het Programma Collectieve Taken, rekening kunnen houden met de doelstellingen in de Uitvoerings- en handhavingsstrategie ODBN 2025-2028 (UHS). Onderdeel van deze UHS zijn verschillende deelstrategieën, waaronder de reguleringsstrategie, de nalevingsstrategie en de adviesstrategie. Ook bevat de UHS diverse doelstellingen voor de ODBN en haar deelnemers bij het streven naar een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Het werken volgens deze strategie en het behalen van de doelstellingen vraagt ook in 2027 om inzet vanuit alle organisatieonderdelen, ook vanuit het Programma Collectieve Taken.
- In februari 2026 is de ODBN bezocht door de visitatiecommissie. Deze commissie zal een rapport opstellen waarin ook aanbevelingen aan de ODBN zijn opgenomen. Ook deze aanbevelingen zullen naar verwachting leiden tot input voor het bepalen van de inzet van het Programma collectieve taken 2027.
- Ten slotte is te verwachten dat onze koepelorganisatie, ODNL, zich in 2027 nog sterker heeft ontwikkeld en zich steeds meer positioneert als het aanspreekpunt voor vakinhoudelijke vragen waar ook kennisproducten worden ontwikkeld. Deze veranderende rol van Omgevingsdienst NL zal naar verwachting ook invloed hebben op het Programma Collectieve Taken, bijvoorbeeld wanneer producten vanuit ODNL vragen om een vertaalslag naar de taakuitvoering door de ODBN maar ook om input te leveren aan ODNL.

Welke onzekerheden kennen we?

- Het budget collectieve taken wordt al in deze begroting vastgesteld, terwijl pas later, bij het opstellen van het Programma Collectieve Taken en de uitvoering daarvan, zal blijken of het huidige budget nog volstaat om alle activiteiten die benodigd zijn om de UHS-doelstellingen in 2027 op te kunnen pakken. We zien dat het huidige budget in de praktijk grotendeels wordt ingezet ter financiering van (een gedeelte van) de adviseurs en projectleiderscapaciteit van team I&O. Maar wanneer in het kader van activiteiten/projecten ten behoeve van het bereiken van collectieve doelstellingen in de UHS meer inzet nodig blijkt, of daarnaast ook inzet nodig is vanuit andere teams (bijv. team BI of team communicatie) hebben we daarvoor nu geen budget binnen de collectieve taken beschikbaar. Ook de beschikbare capaciteit voor adviseurs/projectleiders en inzet primair proces is beperkt. Indien extra inzet nodig is en een overschrijding van het budget daardoor dreigt, rapporteren we daarover in de Buraps.

1.2 Sanering wegverkeerslawaai

Ook in 2027 gaan we verder met de geluidsanering van diverse woningen in het werkgebied van de ODBN. Het is onze verwachting dat we het overgrote deel van de saneringslijsten in 2027 afgehandeld hebben. Dit project wordt bekostigd uit verkregen subsidies en uit de bestemmingsreserve ISV.

1.3 Milieuklachtencentrale (MKC)

Voor de gemeenten en de provincie voert de ODBN de milieuklachtenregeling uit. Burgers kunnen melding doen bij de MilieuKlachtenCentrale (MKC) wanneer zij overlast ervaren van bedrijven of (particuliere) handelingen die mogelijk in strijd zijn met de wetgeving, zoals geluidsoverlast, geuroverlast of bodemverontreiniging. De MKC is een samenwerkingsconstructie van de Brabantse omgevingsdiensten en zet klachten door naar de betrokken omgevingsdienst.

In de afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in een nieuwe werkwijze, een verbeterd registratiesysteem en een voorportaal waarin klachten worden beoordeeld en voorbereid. Deze aanpak heeft geleid tot efficiëntere afhandeling en beter inzicht in de aard van de klachten. Waar in eerdere jaren sprake was van een dalende trend, zien we in de laatste periode dat het aantal klachten niet verder afneemt. Wat hier in ieder geval meespeelt is dat door de komst van de Omgevingswet een verschuiving is ontstaan in soort klachten die voorheen door de gemeenten werden behandeld en nu extra door de ODBN moeten worden opgepakt. Daarnaast speelt mee dat de groeiende mondigheid van burgers en het bewustzijn van rechten leiden tot meer klachten.

Inhoudelijk verwachten we een toename van klachten over gewasbeschermingsmiddelen, met name in gebieden waar agrarische bestemmingen grenzen aan gevoelige functies zoals wonen. Deze ontwikkeling vraagt om extra aandacht in de komende jaren.

De beschikbare informatie uit de MKC blijft een belangrijke bron voor risicogericht toezicht. Bedrijven waarover veel klachten binnenkomen worden met een gerichte, oplossingsgerichte aanpak gecontroleerd. De klachtenanalyse wordt steeds verder verfijnd, zodat we beter kunnen inschatten wat er speelt, waarom patronen zich ontwikkelen zoals ze doen en welke interventies het meest passend zijn.

Wat gaan we doen in 2027?

- → **Verdieping van klachtenanalyse** We investeren in betere duiding van trends, herkomst en aard van klachten. Extra noodzaak ontstaat nu het aantal klachten niet langer daalt, door gewijzigde wetgeving en mogelijk door nieuwe thema's, zoals spuitzones, in omvang toenemen.
- → **Gerichte inzet van toezicht en handhaving** De inzichten uit de analyses worden gebruikt om toezichtcapaciteit doelgericht en effectief in te zetten, met nadruk op bedrijven en branches waar structureel klachten ontstaan. We gaan door met de ingezette aanpak, die positieve resultaten laat zien.
- → **Preventieve interventies** Waar mogelijk faciliteren we contact tussen klager en veroorzaker om escalatie te voorkomen. Hier kan een preventieve werking vanuit gaan. Daarnaast wordt het aantal klachten meegewogen in verschillende VTHA-instrumenten zoals de risicogerichte prioritering van toezicht.

Welke onzekerheden kennen we?

- → **Toename van klachten door maatschappelijke ontwikkelingen** De groeiende mondigheid van burgers en het bewustzijn van rechten in combinatie met gewijzigde regelgeving kunnen leiden tot een structureel hoger klachtenvolume
- → **Tijdelijk extra inzet nodig door betere analyses** Naarmate we trends scherper in beeld krijgen, kan dit in eerste instantie leiden tot extra toezicht en handhaving om patronen te doorbreken.
- → **Toename van klachten over gewasbeschermingsmiddelen** De verwachte stijging van klachten rond spuitzones kan extra druk leggen op de MKC en op toezichtcapaciteit.

1.4 Beheer stortplaatsen

Wat gaan we doen in 2027?

Alle mogelijkheden zijn onderzocht om het eeuwigdurend beheer over te dragen aan een derde partij. Dat is om verschillende redenen niet gelukt (zie jaarstukken 2025).
Dit is het laatste begrotingsjaar dat er tekstueel aandacht aan besteed zal worden. In de volgende P&C documenten zal er niet meer inhoudelijk worden gerapporteerd over de Voorste Heide tenzij ontwikkelingen hier aanleiding toe geven. Uiteraard zal er wel een financiële toelichting worden gegeven

Wat mag het programma Regionale Dienstverlening kosten?

REGIONALE DIENSTVERLENING EN COLLECTIEVE ONTWIKKELINGEN BEDRAGEN X € 1.000,-	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027
Personeel	2.861	955	**700**
Bedrijfsmiddelen	776	306	**350**
TOTAAL LASTEN	**3.638**	**1.261**	**1.050**
Collectieve taken	904	922	**951**
Samen Sterk in Brabant*	3.367	0	**0**
Overige regionale programma's	889	558	**175**
TOTAAL BATEN	**5.160**	**1.480**	**1.126**
SALDO	**1.522**	**219**	**76**

* *In de jaarrekening 2025 werd Samen Sterk in Brabant in het dit programma opgenomen. In de begroting 2026 is SSiB al als apart onderdeel gepresenteerd. In de begroting 2027 wordt SSiB gepresenteerd in de financiële begroting onder 5. Samen Sterk in Brabant.*

Toelichting

De loonkosten en baten nemen af in de begroting 2027 door het wegvallen van de Specifieke uitkering Toezicht en handhaving Energiebesparingsplicht. De bedrijfsmiddelen worden geïndexeerd.

Taakvelden

Om op landelijk niveau begrotingen van overheidsorganisaties te kunnen aggregeren is door het Rijk een uniforme set van taakvelden vastgesteld. De activiteiten uit het programma Regionale Dienstverlening hebben betrekking op:

Taakveld 1.1 ➜ Crisisbeheersing
Taakveld 7.3 ➜ Beheer stortplaatsen
Taakveld 7.4 ➜ Milieubeheer

2 Programma Individuele Dienstverlening

Inhoud Programma

Het programma Individuele Dienstverlening sluit aan op de uitvoeringsprogramma's en opdrachten die we met onze deelnemers vaststellen. Het gaat om onze kerntaken: vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering op het gebied van milieu, natuurbescherming, ruimtelijke ontwikkeling en omgevingsrecht. Voor de basistaken geldt dat onze deelnemers deze bij de ODBN neer dienen te leggen. Voor de (overige) verzoektaken geldt dat deelnemers zelf in afstemming met de ODBN de afweging maken of en in welke omvang deze belegd worden bij de ODBN.

Beleidskader/richtlijnen

OMSCHRIJVING	DATUM	EXPIRATIEDATUM
HUIDIGE WETTEN VOOR OMGEVINGSWET		
Wet milieubeheer	1 maart 1993	Open
Omgevingswet	1 januari 2024	Open

Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

De UHS vormt het kader waarbinnen uitvoering wordt gegeven aan vergunningverlening, toezicht en handhaving. De UHS is gebaseerd op een omgevingsanalyse waarin de voornaamste ontwikkelingen in onze omgeving zijn geschetst.

De UHS bevat een set doelstellingen voor onze taakuitvoering. Op deze doelstellingen zullen we jaarlijks de voortgang monitoren, en zo nodig de doelstellingen bijstellen. Onderdeel van de UHS is een jaarlijkse terugkerende analysesystematiek waarmee de problemen bij het naleven van de milieuwetgeving in kaart worden gebracht en inhoudelijke prioriteiten gesteld worden. Het doel van dit analysemodel is om de beschikbare capaciteit van de ODBN dáár in te zetten waar de risico's en het te bereiken effect het grootst zijn. Jaarlijks worden bestaande inhoudelijke prioriteiten voor vergunningverlening, toezicht handhaving en advisering geëvalueerd en waar nodig bijgesteld, gebruikmakend van de kennis van de medewerkers en de informatie die uit data gedestilleerd kan worden. Dit gebeurt in nauwe afstemming met de deelnemende gemeenten, waarbij ook bestuurlijke prioriteiten worden meegewogen. Ditzelfde geldt voor de provincie Noord-Brabant.

2.1 uitvoering van de VTHA-taken

2.1.1 Vergunningverlening

De ODBN verzorgt de vergunningverlening en ontheffingen op het gebied van milieu en natuur voor haar deelnemers. De vergunningverleningstaak wordt uitgevoerd in overeenstemming met de daarvoor in de UHS opgenomen reguleringsstrategie. Onder vergunningverlening verstaan wij verschillende activiteiten, waaronder het behandelen van aanvragen voor omgevingsvergunningen, ontheffingen en wijzigingen, het reviseren en intrekken van omgevingsvergunningen, het beoordelen van meldingen en het opstellen van maatwerkvoorschriften. Voor de provinciale taken geldt daarnaast het 'Instrumenteel kader vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht'.

We zien dat het werk van onze vergunningverleners complex blijft. Dit komt deels doordat we een deel van de taken – met name de meldingen – risicogericht oppakken. Dat betekent dat de relatief eenvoudige zaken bijvoorbeeld administratief afgehandeld kunnen worden. Wat overblijft is de complexere casuïstiek, die een groter beroep doet op onze kennis en kunde.

We constateren dat in onze regio verschillend wordt omgegaan met de ruimte die de Omgevingswet laat voor het heffen van leges. Het zou goed zijn als onze deelnemers in ogenschouw nemen dat de grote regionale verschillen in het heffen van leges niet bijdragen aan een gelijk speelveld.

Het stikstofdossier blijft ook in 2027 een bepalende factor. Een deel van de aanvragen valt nog onder het oude wettelijke stelsel en kan door ontbrekende toetsingskaders of jurisprudentie niet volledig worden afgehandeld. Hierdoor groeit de werkvoorraad. De bijstelling aanpak ammoniakemissie-eisen veehouderijen heeft bovendien een grote impact op de agrarische vergunningverlening. We bereiden ons voor op een mogelijke toename van aanvragen en wijzigingen. Daarbij speelt mee dat voor veehouderijen vaker een vergunningplicht geldt en dat uitvoeringsbeleid nog niet altijd volledig is uitgekristalliseerd.

De komende jaren blijven we geconfronteerd met pieken en dalen in de werkvoorraad. Grote beleidswijzigingen of deadlines kunnen leiden tot een plotselinge instroom van aanvragen, terwijl andere periodes juist stilvallen. Dit vraagt om flexibiliteit, scenario's en duidelijke afspraken met onze deelnemers over prioritering.

Ten aanzien van vergunningverlening volgen uit de uitvoerings- en handhavingsstrategie twee bredere sporen:

- De inzet op **actuele vergunningen** (met inbegrip van intrekkingen). Op dit punt is de wens (einddoel) dat we geprogrammeerd actualiseren. Dit betekent dat we in de werkprogramma's opnemen hoeveel vergunningen wij gaan beoordelen op actualiteit en daadwerkelijk verwachten te gaan actualiseren en daarvoor ook capaciteit organiseren. Het uiteindelijke doel is dat wij elke vergunning minstens één keer per 5 jaar beoordelen op actualiteit. Deze doelstelling komt in beeld als de basis voor geprogrammeerd actualiseren is gelegd. Ook willen we meer datagedreven omgaan met intrekkingen.
- De inzet op **vergunningvoorschriften** (met inbegrip van scherp vergunnen). Op dit punt is het einddoel dat ontwikkelingen rondom voorschriften in de vergunningverlening binnen de organisatie systematisch en overzichtelijk zijn vastgelegd en geborgd. Per ontwikkeling is helder wat de inzet en positie van de ODBN is. Daarbij wordt in het kader van de vergunningverlening ook steeds een bewuste en zorgvuldige afweging gemaakt over de scherpte van de toe te passen normering.

Wat gaan we doen in 2027?

- → We voeren gemeentelijke vergunningverlening uit volgens de Uitvoerings- en handhavingsstrategie 2025-2028. Provinciale vergunningverlening voeren we daarnaast uit volgens het 'Instrumenteel kader vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht'
- → Bij vergunningverlening werken we vanuit de uitvoerings- en handhavingsstrategie naar de situatie dat in 2027 het geprogrammeerd actualiseren onderdeel vormt van de werkprogramma's. Van vergunningen waarvan bekend is dat deze kunnen worden ingetrokken wordt de procedure tot intrekken gevolgd. Ook willen we dat in 2027 de te ontwikkelen werkwijze voor de borging van nieuwe ontwikkelingen wordt gehanteerd, en de te formuleren uitgangspunten voor scherper vergunnen zijn omgezet naar een vastgesteld proces.

Welke onzekerheden kennen we?

- → Een piekbelasting aan aanvragen kan een verdringing in werkzaamheden voor vergunningverlening betekenen waardoor prioriteiten in de werkzaamheden moeten worden gesteld. Over deze prioritering zal worden gecommuniceerd met onze deelnemers.
- → Ontwikkelingen in het stikstofdossier, nieuwe toetsingskaders en jurisprudentie blijven onzekerheden geven die direct invloed hebben op onze werkvoorraad en doorlooptijden.
- → Ook landelijke ontwikkelingen rondom voorschriften, gezondheid, waterkwaliteit en ZZS kunnen leiden tot aanvullende werkzaamheden of aanpassingen in onze werkwijze.
- → Onduidelijk is welk effect het advies van de GGD heeft op de vergunningverlening ten aanzien van geitenhouderijen.

2.1.2 Toezicht

Naast vergunningverlening verzorgt de ODBN het toezicht op naleving van de natuur- en milieuregels. Toezichthouders voeren controles uit ter voorkoming van overtredingen en ter bevordering van het nalevingsgedrag. Het doel van toezicht is het voorkomen (dan wel beperken) van onveilige, ongezonde en niet duurzame situaties, die de staat van de leefomgeving in negatieve zin aantasten. Toezicht wordt uitgevoerd conform de daarvoor in de UHS opgenomen nalevingsstrategie, waarin ook een specifieke toezichtstrategie is opgenomen. Toezicht vindt zoveel mogelijk risicogericht plaats – onder andere aan de hand van het Risicomodel Milieutoezicht – en kent verschillende vormen zoals het gebiedsgericht, thematisch en het ketentoezicht. Ook wordt steeds vaker ingezet op preventieve instrumenten, als onderdeel van de in de UHS opgenomen preventiestrategie. Hierbij wordt bijvoorbeeld ingezet op voorlichting als onderdeel van specifieke toezichtplannen. Daarmee kunnen overtredingen kunnen worden voorkomen, of juist eerder geïntervenieerd worden wanneer naleving van de wet- en regelgeving ondanks voorlichting uitblijft. Belangrijk om te benadrukken is wel dat de ODBN geen algemene voorlichtingstaak heeft en het op de hoogte zijn van relevante wet- en regelgeving valt onder de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven.

In 2027 voeren we het toezicht uit onder de Uitvoerings- en handhavingsstrategie 2025–2028, en blijven we voor provinciale taken werken volgens het Instrumenteel kader toezicht en handhaving. Ten aanzien van toezicht volgen uit de uitvoerings- en handhavingsstrategie drie bredere sporen:

- → **Risicogericht toezicht:** ons doel is dat we risicogericht kunnen programmeren op basis van onze eigen datahuishouding en analyses. In 2026 heeft er een evaluatie van ons risicogerichte toezicht plaatsgevonden. Op basis hiervan passen we in 2027 de aangepaste risico-analyse toe bij ons toezicht. Dit heeft mogelijk consequenties voor onze capaciteit. In 2027 zetten we een volgende stap naar datagedreven toezicht waarbij we MBA-registraties en data uit digitale checklists actiever inzetten om risico's eerder te signaleren.
- → **Ketentoezicht:** ketentoezicht is een effectieve manier van toezicht waarin niet één bedrijf maar een gehele keten centraal staat. Vanaf 2027 zullen we gaan werken volgens het Brabant brede ambitieplan waarbij meer focus zal liggen op strategische, tactische en operationele data-analyses en het uitvoeren van ketenprojecten die hieruit volgen. Daarnaast voeren we naar aanleiding van controles ook zelfstandig ketentoezicht uit, waarbij we onze eigen ambities in kaart gaan brengen.
- → **Preventie:** uiteindelijk willen we tot een preventiestrategie komen om meer milieuwinst te behalen onder het mom van 'voorkomen is beter dan bestraffen'. In 2027 zullen we de pilotprojecten uit 2026 evalueren en starten met het opstellen van een preventiestrategie.

We blijven risicogericht werken en met het Risicomodel Milieutoezicht bepalen we gericht waar inzet het meest noodzakelijk is. Daarnaast zetten we verschillende toezichtvormen in: gebiedsgericht, toepassing focusthema's en ketentoezicht.

Daarnaast blijven we inzetten op innovatie. Ons toezicht wordt uitgebreid met nog meer aandacht voor drones en andere innovatieve middelen, waarbij wij deze ontwikkelingen actief volgen en meenemen in onze toezichtaanpak. Ook benutten we onze informatiepositie ten opzichte van ketenpartners steeds beter en verkennen we in 2027 de inzet van nieuwe technieken zoals AI. Het toezicht op basis van actuele data wordt hierdoor nog efficiënter.

Binnen toezicht krijgen enkele thema's in 2027 extra aandacht:

- **Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)** blijven een belangrijk aandachtspunt. Het meerjarig verbeteren van inzicht in gebruik, alternatieven en naleving loopt door. Een handelingskader voor ZZS wordt in 2027 verder verankerd.
- Het thema **waterkwaliteit** vanwege de KRW-deadline 2027. Ons toezicht richt zich vooral op indirecte lozingen. In samenwerking met waterschappen blijven we inzetten op het herleiden en terugdringen van schadelijke lozingen.
- De herziening van de **Richtlijn industriële emissies (Rie)** heeft tot gevolg dat meer veehouderijen onder het Rie-regime vallen, dat emissie- en monitoringsverplichtingen worden aangescherpt en dat nieuwe thema's zoals klimaat en circulariteit onderdeel worden van het toezicht. Dit leidt tot intensiever, technischer en breder toezicht, met een grotere nadruk op risicogerichte inzet en tijdige naleving.
- De inzet op **circulaire economie** wordt de komende jaren versterkt. De focus verschuift daarbij van uitsluitend naleving van afval- en emissieregels naar grondstoffengebruik, hergebruik en ketenverantwoordelijkheid.

Wat gaan we doen in 2027?

- **Gemeentelijke toezichttaken:** We voeren onze gemeentelijke toezichttaken uit overeenkomstig de U&H-strategie 2025–2028. Door afspraken met onze deelnemers en gerichte programmering blijven we toezicht houden op de activiteiten met de grootste impact op de leefkwaliteit.
- **Provinciale toezichttaken:** We voeren de provinciale toezichttaken uit volgens het Instrumenteel kader toezicht en handhaving. Daarbij houden we rekening met de complexiteit van provinciale milieutaken, waaronder toezicht op grotere risicobedrijven, natuurwetgeving en activiteiten met bovenlokale impact. We zorgen dat onze inzet aansluit op provinciale prioriteiten en op ontwikkelingen binnen natuur- en milieubeleid.
- **Informatiegestuurd werken:** We blijven het informatiegestuurd werken verder professionaliseren. Dit doen we door datakwaliteit te verbeteren, signalen beter te benutten en risicoprofielen verder te verfijnen. Hierdoor kunnen toezichthouders gerichter optreden en ontstaat een uniformere benadering van milieubelastende activiteiten. Ook zetten we in op betere onderbouwing van toezichtkeuzes en transparanter afwegingskaders richting bestuur en deelnemers.
- **Innovatie in toezicht:** We blijven investeren in de inzet van innovatieve middelen zoals drones, digitale monitoring en remote sensing. Deze technieken helpen ons efficiënter en effectiever toezicht te houden, vooral op moeilijk bereikbare locaties of bij toezicht op emissies en installaties. Daarnaast verkennen we de inzet van datagedreven tools en AI-ondersteuning om toekomstige risico's beter te identificeren en trends sneller te signaleren.
- **Toezicht op ZZS, KRW en ketens:** We versterken het toezicht op Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), KRW-gerelateerde lozingen en ketens die gevoelig zijn voor illegaliteit en milieucriminaliteit. Dit betekent dat we bedrijven actiever aanspreken op minimalisatieverplichtingen, nauwer samenwerken met waterschappen voor het terugdringen van indirecte lozingen en ketenpartners betrekken bij gezamenlijke projecten. De nadruk ligt op het aanpakken van risico's die de leefomgeving structureel kunnen schaden.

Welke onzekerheden kennen we?

→ **Impact van de stikstofproblematiek:** De impact van de stikstofproblematiek op toezicht blijft onzeker. Ontwikkelingen in landelijke regelgeving en beleidskaders kunnen directe gevolgen hebben voor de toezichtprogrammering, naleefgedrag en prioritering van toezichtcapaciteit. Hierdoor blijft het noodzakelijk om wendbaar te blijven, signalen te monitoren en onze inzet tijdig aan te passen aan veranderende omstandigheden.

→ **Druk op waterkwaliteit en KRW-knelpunten:** De druk op waterkwaliteit en het risico op het ontstaan van KRW-knelpunten kunnen leiden tot extra toezichtopgaven. De KRW-deadline in 2027 kan vragen om opschaling van toezicht op indirecte lozingen, intensievere samenwerking met waterschappen en een bredere inzet op bronherleiding van schadelijke stoffen. Dit kan gevolgen hebben voor de inzet van capaciteit en benodigde expertise.

→ **Mogelijke wijzigingen in Rie-verplichtingen voor veehouderijen:** We houden rekening met mogelijke wijzigingen in de Rie voor veehouderijen. Het is op dit moment nog onzeker welke verplichtingen daadwerkelijk gaan gelden en welke gevolgen dit heeft voor toezicht, naleving en inzet van capaciteit. Daarom blijven we ontwikkelingen nauwgezet volgen en houden we ruimte om onze toezichtprogramma's tijdig aan te passen.

2.1.3 Handhaving

Handhaving – zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk – is één van onze instrumenten om bij te kunnen dragen aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving. Hoewel handhaving nooit een doel op zichzelf mag zijn, is het wel een belangrijk middel wanneer naleving van de wet- en regelgeving uitblijft. De ODBN voert haar handhavingstaken uit overeenkomstig de 'handhavingsstrategie' die net als de toezichtstrategie onderdeel uitmaakt van de nalevingsstrategie. Een belangrijk instrument daarbij is de toepassing van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Daarnaast is samenwerking met de handhavingspartners – zoals politie en het Functioneel Parket – een cruciaal onderdeel van de handhavingsstrategie.

Aanpak Milieucriminaliteit en operationele slagkracht

De landelijke aandacht voor de (ondermijnende) gevolgen van milieucriminaliteit neemt alleen maar toe. Onder andere gelet op de nieuwe EU-Richtlijn Milieucriminaliteit – die eind 2026 verankerd moet worden in Nederlandse wetgeving – verwachten we in 2027 een verdere groei van de handhavingsopgave. De ontwikkelingen kunnen leiden tot nieuwe taken en/of een toename in het aantal strafzaken, met invloed op de werkvoorraad bij zowel de ODBN als bij de ketenpartners, met onder meer mogelijke gevolgen voor de doorlooptijden. Dit wijst ook op het belang van de regionale handhavingssamenwerking en het gezamenlijk stellen van doelen en prioriteiten.
Ook zien we de nodige ontwikkelingen binnen het boa-stelsel, waarbij het bestaande stelsel wordt vereenvoudigd. Volgens de huidige plannen worden de zes boa-domeinen teruggebracht naar twee hoofdgroepen, waarbij onze (grijze) milieuboa's onder de gespecialiseerde hoofdgroep vallen.

Gelet op het voorgaande is het belangrijk dat we blijven investeren in onze (grijze) boa-capaciteit. Dat is nodig om mee te bewegen met de landelijke ontwikkelingen en om recht te doen aan de toename in het aantal mogelijke strafzaken, mede als gevolg van de verbeterde toepassing van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). De uitbreiding en professionalisering van onze strafrechtelijke arm stelt ons in staat opvolging te geven aan meer zaken en effectiever te interveniëren.

Regionale Handhavingssamenwerking

Bij de uitvoering van de handhavingstaak is de samenwerking met partners zoals politie, het Functioneel Parket en andere toezichthoudende instanties van cruciaal belang. Daarom investeren we ook in 2027 in deze handhavingssamenwerking. In de tweede helft van 2025 is gestart met een nieuwe overlegstructuur, waarbij de drie Brabantse omgevingsdiensten met politie en het Functioneel Parket werken aan gezamenlijke werkafspraken en prioriteiten. Deze overlegstructuur is opgezet naar aanleiding van een gezamenlijke adviesopdracht van de drie omgevingsdiensten, uitgevoerd door de ODBN. In 2027 zetten we in op de doorontwikkeling en verdere bestendiging van deze overlegstructuur – bestaande uit een operationeel casusoverleg, een tactisch- en een strategisch overleg bestuursrecht/strafrecht – met de ambitie om in gezamenlijkheid tot een effectieve prioritering en aanpak te komen.

Wat gaan we doen in 2027?

→ **Inspelen op ontwikkelingen:** we volgen de landelijke ontwikkelingen t.a.v. de EU-richtlijn Milieucriminaliteit en de wijzigingen in het boa-stelsel nauwgezet en passen de formatie en organisatie van de handhavingstaak daar waar nodig op aan.

→ **Handhavingssamenwerking:** we intensiveren de samenwerking met onze partners binnen de nieuwe regionale overlegstructuur en zetten in op gezamenlijke prioriteiten en werkafspraken.

→ **Professionalisering en kennis:** we blijven inzetten op de doorontwikkeling van ons (grijze) handhavingsteam en de kennis van onze opsporingsambtenaren.

Welke onzekerheden kennen we?

→ **Uitbreiding taakveld:** De landelijke taken kunnen leiden tot aanvullende taken, meer strafzaken en/of nieuwe rapportageverplichtingen, terwijl de structurele financiering hiervoor niet altijd gegarandeerd is.

2.2 Natuurbescherming

De ODBN verzorgt namens de provincie Noord-Brabant de VTH-taken met betrekking tot de bescherming van flora en fauna. Of meer concreet de bescherming van planten, dieren, leefgebieden, bossen en andere houtopstanden in Noord-Brabant. Daarnaast wordt ook de opgave op het onderdeel natuur van onze gemeentelijke deelnemers, ingevuld door de ODBN. Dit zien we onder andere terug bij de toenemende vraag vanuit onze deelnemers naar ondersteuning voor het toepassen en uitvoeren van de Omgevingswet voor natuuractiviteiten. Van ons wordt ook steeds meer gevraagd dat we uitleg geven, dat we op inhoudelijke onderwerpen advies geven of dat we beleidsmakers adviseren over bijvoorbeeld een adequaat toezichtsniveau. De Omgevingswet gaat nadrukkelijk uit van het mogelijk maken van allerhande ontwikkelingen. Het beschermen van de fysieke leefomgeving gaat echter niet altijd goed samen met maatschappelijke ontwikkelingen zoals isolatie, bouw en renovatie van gebouwen in verband met de klimaatopgave en de woningbouwopgave. Hierbij kunnen immers beschermde flora en fauna worden aangetast.

2.2.1 Natura 2000-gebieden

De landelijke stikstofproblematiek heeft een grote invloed op onze taakuitvoering. De jurisprudentie over intern salderen, additionaliteit en de beoordeling van emissiearme huisvestingssystemen in de veehouderij heeft ook in 2027 nog een groot effect op de uitvoering. Om vergunningverlening weer op te kunnen pakken is het nemen van een pakket van geborgde maatregelen die verslechtering van Natura 2000-gebieden uitsluiten noodzakelijk. Dit is een combinatie van Rijksmaatregelen en provinciale maatregelen. Hoewel landelijke besluitvorming vooral ziet op het vrijstellen van bepaalde activiteiten van vergunningplicht, stellen provincies diverse regelingen vast waarmee de natuur (op termijn) kan herstellen. Als de staat van de natuur met deze regelingen ook daadwerkelijk

stukje bij beetje verbetering laat zien en er dus ruimte voor ontwikkelingen ontstaat, kunnen in 2027 mogelijk meer categorieën vergunningaanvragen in behandeling worden genomen. Daarbij blijft de uitvoering wel afhankelijk van landelijke opgaven zoals het opstellen van een nieuwe systematiek voor de beoordeling van emissiearme huisvestingssystemen in de veehouderij. De verwachting is daarom dat voor de meeste initiatieven in 2027 nog geen vergunningen verleend kunnen worden.

Als ODBN denken we ondanks de uitdagingen graag mee hoe we ontwikkelingen mogelijk kunnen maken en hoe wij ons zo effectief mogelijk inzetten totdat vergunningverlening weer verder mogelijk is. Zo pakken wij onze rol als uitvoeringsdeskundige door bij te dragen aan het opstellen en uitvoeren van nieuwe regelingen van de provincie, maar ook door landelijk onze visie op de problematiek en mogelijke oplossingen aan te dragen. Ook zetten wij onze expertise in om beleid te ontwikkelen op andere gebieden dan stikstof, zoals effecten van bijvoorbeeld het onttrekken van grondwater, het gebruik van bestrijdingsmiddelen en het gebruik van natuur en buitengebied voor recreatieve activiteiten.

Wat gaan we doen in 2027?

- → We verzorgen de VTHA-taken op het onderdeel natuur namens de provincie.
- → Extra inzet op handhavingsverzoeken op onderdelen als grondwateronttrekkingen, gewasbeschermingsmiddelen en stikstofdepositie.
- → We zetten in op het intrekken van latente ruimte.
- → We bereiden ons voor op het moment dat vergunningverlening weer opgepakt kan worden.
- → Door onze VTHA-uitvoering en deelname aan uitvoeringsbeleid blijven wij ons hard maken voor de bescherming van de Brabantse natuur.

Welke onzekerheden kennen we?

- → We blijven de ontwikkelingen op het gebied van het stikstofdossier ook in 2027 nauwlettend in de gaten houden. We verwachten een grote inzet van onze medewerkers, maar kunnen deze op dit moment nog niet exact ramen. Wanneer hier meer duidelijkheid over is, wordt dit meegenomen in de gesprekken met onze deelnemers.
- → Onduidelijk is of voor bijvoorbeeld de thema's gewasbeschermingsmiddelen en grondwateronttrekkingen volledige uitvoeringskaders bekend zijn.

2.2.2 Flora, fauna en houtopstanden

In 2027 voert de uitvoeringsdienst namens de provincie de VTHA-taken uit op het onderdeel natuur binnen de Omgevingswet, in een context van toenemende inhoudelijke, juridische en bestuurlijke complexiteit. De uitgangspunten van de Omgevingswet blijven richtinggevend: bescherming en verbetering van de fysieke leefomgeving staan centraal, in samenhang met maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie. Deze opgaven blijven ook in 2027 onverminderd groot en zorgen voor een blijvende druk op de ruimte en daarmee op natuurwaarden.

Voor soortenbescherming wordt een duidelijke intensivering verwacht. De provincie blijft gemeenten ondersteunen via de 'Bijdrageregeling versterking biodiversiteit en versnelling energiebesparing'. Het aantal gemeenten dat werkt aan een Soortenmanagementplan (SMP) neemt naar verwachting verder toe. In 2027 ligt de focus op het begeleiden van deze gebiedsgerichte aanpak en het borgen van de kwaliteit van SMP's, zodat zij daadwerkelijk leiden tot betere leefgebieden voor beschermde soorten én tot efficiëntere vergunningverlening. De ODBN blijft hierbij een belangrijke schakel tussen gemeenten, provincie en initiatiefnemers.

De realisatie van gemeentedekkende gebiedsvergunningen vraagt om zorgvuldige vergunningverlening, diepgaande ecologische en juridische toetsing en afstemming met gemeenten en betrokkenen. In 2027 wordt de rol van de ODBN verder verschoven naar een vroegtijdige en proactieve betrokkenheid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door eerder in het planproces mee te denken, kan beter worden gestuurd op het voorkomen van negatieve effecten op natuur én op het benutten van kansen om biodiversiteit te versterken. Deze aanpak draagt bij aan snellere en beter vergunbare projecten en voorkomt vertraging in latere fases. Daarnaast neemt de complexiteit van toezicht en handhaving toe door cumulatieve effecten, monitoringverplichtingen en de handhaafbaarheid van gebiedsgerichte afspraken.

Het faunabeheer vraagt om versterkte inzet op toezicht en handhaving bij de uitvoering van faunabeheerplannen, populatiebeheer en schadebestrijding. Hierbij spelen maatschappelijke gevoeligheid, veranderende wetenschappelijke inzichten en een toename van bezwaar- en beroepsprocedures een belangrijke rol.

Voor houtopstanden neemt de complexiteit toe door de samenloop met ruimtelijke ontwikkelingen, energietransitie en klimaatadaptatie. De uitvoeringsdienst beoordeelt meldingen en vergunningen, ziet toe op herplantplicht en handhaaft bij overtredingen, waarbij integrale afwegingen binnen de Omgevingswet centraal staan. Bomen en bossen vervullen een cruciale rol in het tegengaan van klimaatverandering, het verbeteren van de luchtkwaliteit, waterberging, hittestressreductie en het bieden van leefgebied voor talrijke soorten. In 2027 blijft de bescherming van houtopstanden daarom een speerpunt. Naast het behoud van areaal ligt de nadruk steeds meer op het waarborgen en verbeteren van de kwaliteit van bossen en houtopstanden, waaronder het tegengaan van aantasting door ziekten, plagen en ongewenste ingrepen. De uitvoering ontwikkelt zich verder van voornamelijk toetsend en handhavend naar meer risicogericht en preventief werken. Hiermee wordt ingezet op het voorkomen van kwaliteitsverlies en het stimuleren van duurzaam beheer, passend binnen de bredere doelstellingen van natuurherstel en biodiversiteitsversterking.

Wat gaan we doen in 2027?

- → Meer adviserend en proactief werken, eerder in contact met initiatiefnemers vóór formele stappen. En daarmee verder positioneren als kenniscentrum voor deelnemers, burgers en bedrijven.
- → Verder onderzoeken en realiseren van vernieuwende werkwijzen voor beoordeling van Soortenmanagementplannen (SMP's).
- → Vroegtijdig en proactief betrokken zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen om negatieve effecten op natuur te voorkomen en kansen voor biodiversiteit te benutten.
- → Inzetten op behoud én verbetering van kwaliteit van bossen en houtopstanden (duurzaam beheer, natuurherstel, biodiversiteitsversterking). Verkennen hoe we meer data-inzicht krijgen in ontwikkelingen binnen het werkgebied (met name houtopstanden).

Welke onzekerheden kennen we?

- → Toenemende inhoudelijke, juridische en bestuurlijke complexiteit binnen natuur-VTHA.
- → Blijvende druk op ruimte en natuurwaarden door woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie.
- → Groeiend aantal SMP's vraagt veel capaciteit en specialistische kennis. Waarbij tevens toenemende complexiteit van toezicht en handhaving wordt verwacht door cumulatieve effecten en monitoringverplichtingen.
- → Maatschappelijke gevoeligheid rond faunabeheer en veranderende (wetenschappelijke) inzichten.
- → Complexe afwegingen rond houtopstanden door samenloop met ruimtelijke ontwikkelingen en klimaatopgaven. Met risico op kwaliteitsverlies van bossen door ziekten, plagen en ongewenste ingrepen.

2.3 Uitvoering van specialistische (advies) taken

De ODBN voert voor haar deelnemers ook specialistische milieu(advies)taken uit. Daaronder vallen taken op het gebied van ruimtelijke ordening, externe veiligheid, lucht/geur, geluid, bodem, energie, sloop en asbest, energie en mobiliteit en juridisch advies. Onze specialisten zijn voor onze vergunningverleners en toezichthouders het aanspreekpunt voor inhoudelijke adviezen met betrekking tot deze disciplines. Daarnaast voeren zij zelfstandige (verzoek)taken uit en geven zij in toenemende mate uitvoeringsgerichte milieuadvisering aan de deelnemers.
Het is van belang om specialismen in samenhang te bezien.
Van de verschillende specialistische thema's (en de andere taakvelden van de ODBN) gaat een wisselwerking uit. Soms liggen ontwikkelingen binnen de verschillende taakvelden in elkaars verlengde en soms zijn ze strijdig met elkaar, zoals de ontwikkelingen ten aanzien van de energietransitie, die niet zelden botsen met natuurbeschermingsbelangen en de omgevingsveiligheid. Als ODBN proberen we deze integrale samenhang zoveel mogelijk te bewaken, onder andere door interdisciplinaire samenwerking te bevorderen, bijvoorbeeld in de planvorming zoals bij de specifieke (branche- en thema-)aanpak.

Bij het uitvoeren van onze specialistische (advies)taken houden we rekening met de adviesstrategie, opgenomen in de UHS, waarbij het gaat over de wijze waarop de ODBN invulling geeft aan haar taken ten aanzien van de adviesverlening. Beschreven is dat het belangrijk is dat de ODBN technisch-inhoudelijk kan adviseren op uitvoerbaarheid ('uitvoeringsgerichte milieuadvisering'). Zo kan de ODBN het bevoegd gezag faciliteren bij het onderbouwd maken van keuzes in de fysieke leefomgeving. Ook borgen we zo de uitvoerbaarheid van het beleid.

Dit werken we verder uit in het spoor beleidsadvisering. Onze ambitie is dat de ODBN binnen 4 jaar naar de situatie wil dat geen van onze deelnemers (milieu)beleid of Omgevingsplanregels vaststelt, zonder dat de ODBN in de gelegenheid is geweest om daarover vooraf te adviseren. Hiervoor wordt jaarlijks capaciteit vrijgemaakt en wordt naar een passende wijze van financiering gezocht. Soms kan onze advisering beperkt zijn, maar op expertises waar we als ODBN veel kennis van hebben, kunnen we ook leidend worden en een (regionale) trekkersrol vervullen om te komen tot uniform nieuw beleid. Voor de ODBN is het wenselijk dat milieubeleid en (omgevingsplan)regels tot stand komen die uitvoerbaar en – waar dat mogelijk is – uniform zijn, waarbij rekening is gehouden met onze inbreng/expertise.

Wat gaan we doen in 2027?

→ Voor wat betreft de adviestaak verwachten we dat in 2027 steeds meer gemeenten hun omgevingsplannen willen gaan vaststellen, inclusief milieuregels die voor de ODBN zeer relevant zijn. Waar in de voorafgaande jaren onze advisering vooral algemeen van aard zal zijn, bijvoorbeeld binnen SPRONG, verwachten we in 2027 ook bevraagd te worden door individuele gemeenten die al omgevingsplannen willen vaststellen en willen weten of daarin opgenomen (milieu)regels logisch en uitvoerbaar zijn.

Welke onzekerheden kennen we?

→ Uit een gespreksronde met de gemeenten bleek dat gemeenten elk hun eigen tempo hebben waarmee zij bepaalde omgevingsplannen in procedure willen brengen. Ook is pas sinds kort de start gemaakt om via SPRONG aan bouwstenen voor uniforme milieuregels te werken. Voor de ODBN is enige uniformiteit in de op te stellen milieuregels cruciaal om gemeenten goed te kunnen ondersteunen en om de uitvoering van VTHA-taken ook op langere termijn efficiënt, betaalbaar en van goede kwaliteit te houden, waarbij er voldoende ruimte overblijft voor lokaal beleid en ambities. Vanwege de verschillende planningen bij gemeenten, is voor de ODBN nog onzeker welke ondersteuning gemeenten vanaf 2027 van ons verwachten bij het toepassen, aanpassen en beheren van de milieuregels en welke aanvullende opdrachten/vragen, voortvloeiend uit lokaal beleid en gebiedsgerichte keuzes, mogelijk op ons afkomen.

2.3.1 Ruimtelijke ontwikkeling (ETFAL), geluid, externe veiligheid, lucht &geur

Alle deelnemers hebben een (grote) woningbouwopgave. Hierbij wordt zowel binnenstedelijk als buiten stedelijk gezocht naar ruimte. De specialisten van ruimtelijke ordening toetsen de initiatieven aan een Evenwichtige Toedeling van Functies Aan Locaties (ETFAL). Denk daarbij aan de gevolgen voor omgevingswaarden zoals geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. ETFAL komt voort uit de Omgevingswet en vervangt het toetsen op een goede ruimtelijke ordening. ETFAL vraagt een bredere blik dan toetsen op een goede ruimtelijke ordening en heeft tot doel het stimuleren van de veilige, schone en gezonde leefomgeving. Binnen ODBN is advies op dit thema een aparte verzoektaak.

Sinds begin 2025 zijn we begonnen met uitvoeringsgerichte milieuadvisering waarbij we bevoegde gezagen kunnen helpen bij de totstandkoming van beleidsvorming en planontwikkeling. Bijvoorbeeld bij het formuleren van (milieu)regels voor in het omgevingsplan. Vanwege onze specialistische kennis verwachten we als 'kennispartner' steeds belangrijker te worden.

Inmiddels is de inventariserende fase afgerond en zijn alle gemeenten bevraagd op hun behoeften en ideeën. Op basis hiervan verwachten we in 2027 een toegenomen vraag om advies, omdat veel gemeenten dan verder zullen zijn met het opstellen van nieuwe omgevingsplannen en die door de ODBN willen laten toetsen.

Uniformiteit in de omgevingsplannen is van groot belang voor de uitvoerbaarheid van onze VTH(A)-taken. Als ODBN willen we daarom adviseren bij de totstandkoming van de omgevingsplannen, waarbij het wel een uitdaging is dat onze inzet afhankelijk is van de beschikbare capaciteit van onze specialisten voor uitvoeringsgerichte milieuadvisering. Niettemin is duidelijk dat samenwerking en afstemming in de regio onontbeerlijk is om efficiënt te kunnen werken onder de Omgevingswet.

Wat gaan we doen in 2027?

→ In 2027 verstevigt ODBN haar rol als uitvoeringsgerichte kennispartner op het gebied van ruimtelijke ordening en uitvoeringsgerichte milieuadvisering. De focus ligt op het vroegtijdig en integraal meenemen van milieuaspecten bij ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij de verschuiving van toetsing achteraf naar advisering aan de voorkant verder wordt doorgezet.

→ ODBN ondersteunt gemeenten bij de verdere uitwerking van omgevingsplannen, het formuleren van omgevingswaarden en het opstellen van uitvoerbare en handhaafbare regels. Daarbij wordt ingezet op regionale afstemming en uniformiteit om de uitvoering van VTH(A)-taken te versterken. Onze verschillende specialisten werken daarbij integraal samen.

Welke onzekerheden kennen we?

→ We zien dat de (inter)nationale normen steeds stringenter worden en er steeds vaker rechterlijke uitspraken worden gedaan met consequenties voor onze VTHA-uitvoering en RO-verzoektaken. Denk bijvoorbeeld aan recente uitspraken over gewasbeschermingsmiddelen. Het is onze verwachting dat dit (op termijn) leidt tot een toename van vooral adviesverzoeken en specialistische kennisvragen vanuit een deel van onze deelnemers.

→ Voor EV komen er waarschijnlijk voor 2027 aanpassingen in de regelgeving. Dit kan invloed hebben op het werk van de specialisten omdat er mogelijk nieuwe risicovolle activiteiten komen. Hierdoor kan die activiteit meer uren gaan kosten dan begroot.

→ De situatie op de arbeidsmarkt maakt het in het werkgebied van de specialisten lastig om de personele capaciteit op orde te houden. Er is een kwalitatief en kwantitatief tekort aan gekwalificeerde specialisten en deze situatie blijft de komende jaren bestaan. Bij een steeds complexer wordende beleidsmatige, specialistische en juridische context, wordt het tekort steeds maar nijpender, waardoor het concentreren van taken bij een omgevingsdienst, die nieuwe medewerkers kan opleiden, naar verwachting nog aantrekkelijker zal worden voor bevoegde gezagen. Dit zou kunnen leiden tot een toename van taken.

→ Een eventuele toe- of afname van EFTAL-gerelateerde taken, zal samenhangen met het tempo van het maken van omgevingsplannen door het bevoegd gezag en het al dan niet doorgaan van ruimtelijke projecten, en het beroep dat opdrachtgevers daarbij wensen te doen op de ODBN. We zien reeds een toename op dit vlak; onzeker is hoe snel dit op zal lopen vanaf 2027.

2.3.2 Bodem

Team bodem heeft als basistaak het beoordelen van diverse meldingen voor milieubelastende activiteiten, waaronder meldingen voor gesloten bodemenergiesystemen en mobiel breken. Daarnaast wordt risicogericht toezicht gehouden op grondstromen, saneringen en de kwaliteit van bouwstoffen. Het vergroten van zicht op illegale grondstromen en het terugdringen daarvan blijft een belangrijk speerpunt. Dit gebeurt via ketentoezicht, maar ook door datagedreven en gebiedsgericht toezicht. Tegelijkertijd lopen enkele grote infrastructurele projecten door en worden nieuwe projecten opgestart. Deze trajecten vragen een intensieve betrokkenheid van het specialisme bodem om de naleving van de bodemtaken te bewaken en risico's tijdig te signaleren. Daarna vergt het veel afstemming met partners zoals de provincie, gemeenten, de Brabantse omgevingsdiensten, waterschappen, Rijkswaterstaat en IL&T.

De ontwikkelingen rondom (ZZS) en staalslakken vragen blijvende aandacht. Sinds 1 januari 2026 geldt een meldplicht en in 2027 wordt een wijziging in wetgeving verwacht. De tijdelijke regeling Verbod & vergunningplicht LD-ELO staalslak wordt dan vervangen door een permanente regeling, mogelijk met strengere normen. Gemeenten zien inmiddels af van het gebruik van staalslakken. Voor PFAS worden vooralsnog geen bijzondere veranderingen verwacht.

De advisering aan gemeenten over omgevingsplannen blijft in 2027 een belangrijk onderdeel van het werkpakket, waarbij tijdige signalering van knelpunten en het versterken van de samenwerking met deelnemers centraal staan. Daarnaast wordt gewerkt aan de actualisatie van de bodemkwaliteitskaart en bodemklassenkaart. Hiervoor is in 2027 voorfinanciering nodig, waarna de uitvoering in 2028 plaatsvindt.

Voor de Basisregistratie Ondergrond (BRO) wordt ingeschat dat in 2027 extra budget nodig is om verdere uitvoering mogelijk te maken, afhankelijk van welke gemeenten deze taak bij ons gaan beleggen. Voor 2027 wordt deze taak daarom opgenomen via orders.

Tot slot vraagt de nieuwe basistaak melden rond het saneren van ondergrondse tanks, sinds 1 januari 2026 een MBA-taak, om structurele borging in ons werkproces. Deze taak is in 2027 als vast onderdeel opgenomen in het werkprogramma van Bodem, zodat meldingen uniform kunnen worden verwerkt en adequaat kunnen worden opgepakt.

Wat gaan we doen in 2027?

- → We richten ons op het zorgvuldig beoordelen van meldingen en het uitvoeren van risicogericht en datagedreven toezicht
- → Het houden van toezicht op grote infrastructurele projecten
- → We blijven gemeenten adviseren bij omgevingsplannen
- → We bereiden de actualisatie van de bodemkwaliteits- en bodemklassenkaart voor
- → We zorgen voor een verdere uitvoering van de BRO
- → We borgen de nieuwe basistaak voor het saneren van ondergrondse tanks structureel in het werkprogramma

Welke onzekerheden kennen we?

- → De mogelijke wijzigingen in wet- en regelgeving rond (ZZS) staalslakken
- → De omvang van grote infrastructurele projecten is vaak lastig te voorspellen, wat gevolgen heeft voor de benodigde inzet en afstemming met (keten)partners
- → De basistaak melden rond het saneren van ondergrondse tanks is nieuw vanaf 2026 en daarmee is de daadwerkelijke impact nu nog lastig te voorspellen.

2.3.3 Sloop & asbest

Het beoordelen van meldingen en het toezicht op sloop mét asbestverwijdering is een basistaak. Het beoordelen van meldingen en het toezicht op sloop zonder asbestverwijdering is ook een verzoektaak welke wij voor bijna alle deelnemers uitvoeren.

Risicogericht werken

De inzet op risicogericht toezicht blijft centraal staan. Prioriteit in deze ligt onder meer bij het voorkomen én vinden van illegaliteit. We sluiten hiervoor waar mogelijk aan bij regionale en landelijke initiatieven. Een voorbeeld hiervan is Zuidelijk Keten Casus Overleg (ZKCO). Door deze ontwikkeling komen we vaker op locaties waar de risico's voor de leefomgeving het grootst zijn.

Wat gaan we doen in 2027?

Voor alle deelnemende gemeenten voeren wij de volgende taken uit;

- → Beoordeling van meldingen en toezicht op asbestverwijdering;
- → Afhandeling van sloopmeldingen en toezicht op sloopwerkzaamheden;
- → Toezicht op naleving van de nieuwe EU-asbestregels zodra deze in nationale wetgeving zijn opgenomen;
- → Intensivering van risicogericht toezicht op basis van data-analyse en landelijke dashboards;
- → Door versterking van proactieve opsporing en vroegtijdige signalering dragen we bij aan het voorkomen en terugdringen van illegaliteit.

Welke onzekerheden kennen we?

- → Implementatie van de vernieuwde EU-asbestregels De Europese regels over meetmethoden, blootstellingsregistratie en vergunningensystemen zijn eind 2025 omgezet in Nederlandse wetgeving. De daadwerkelijke invoering en overgangsregelingen kunnen in 2027 leiden tot extra toezicht, nieuwe administratieve verplichtingen en aanpassingen in werkprocessen;
- → Capaciteit en beschikbaarheid van gecertificeerde bedrijven: strengere eisen kunnen leiden tot druk op de certificeringsketen, wat gevolgen heeft voor planning en toezicht, en ook een verhoogde kans geeft op illegaliteit;

2.3.4 Energie & mobiliteit

Sinds de afspraken in het kader van 'het energiebod' in 2021/2022, is het toezicht op naleving van de energiebesparingsplicht geïntensiveerd. In 2027 wordt de energiebesparingsplicht aangepast, verwacht wordt onder andere een aanscherping van de terugverdientijd (van 5 naar 7 jaar) en aanpassingen in de ondergrenzen van het energieverbruik waarboven de energiebesparingsplicht geldt. In de loop van 2026 moet duidelijk worden wat deze wijzigingen gaan betekenen voor de uitvoering in 2027.

Met ingang van 2022 ontvangt de ODBN een aanvullende specifieke uitkering van het ministerie voor toezicht en handhaving energie (SPUK-THE). De huidige regeling loopt af op 31-12-2026 maar recent is bekend geworden dat de regeling met één jaar wordt verlengd. In 2027 zetten we het energietoezicht daarom onverminderd voort. Als nieuw onderdeel van het toezicht zetten we voor specifieke doelgroepen ook in op preventie (informeren / stimuleren) om de spontane naleving te bevorderen. In deze ontwerpbegroting zit SPUK THE financieel nog niet verwerkt. Dit wordt gedaan zodra een definitieve bedragen bekend zijn.

Naast deze basistaken kunnen deelnemers ook verzoektaken bij ons neerleggen. Voor zes gemeenten zien we al enkele jaren toe op de naleving van de label C verplichting voor kantoren. Als nieuwe verzoektaak kunnen we voor gemeenten uitvoering geven aan enkele onderdelen van de Europese 'energy performance of buildings directive' (EPBD IV) die in 2027 wordt geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Enkele verplichtingen daaruit kunnen wij meenemen in ons energietoezicht, zoals bijvoorbeeld de verplichtingen voor gebouwautomatisering en controle systemen (GACS) of zon op dak.

Zoals in de UHS is aangegeven, kunnen gemeenten en provincie een beroep doen op onze kennis, informatie en ervaring voor ondersteuning van hun taken in de energie- en warmtetransitie. Meerdere deelnemers hebben aangeven behoefte te hebben aan data. We maken hierover nadere afspraken in het werkprogramma 2027.

Wat gaan we doen in 2027?

→ Wij gaan onverminderd verder met de uitvoering van de basistaak toezicht energiebesparingsplicht;
→ Als onderdeel van energietoezicht zetten we in op preventie bij specifieke doelgroepen;
→ Wij geven uitvoering aan verzoektaken voor label C, de EPBD IV en ondersteuning van de energie- en warmtetransitie;
→ Wij gaan in gesprek met deelnemers over de uitvoering na 2027, rekening houdend met eventuele wijzigingen in financiering (vervolg SPUK-THE) en wetgeving (aanpassingen in de energiebesparingsplicht)

Welke onzekerheden kennen we?

→ De aanvraagprocedure, voorwaarden en precieze omvang van de verlenging van de SPUK-THE in 2027 is nog niet bekend;
→ De energiebesparingsplicht wordt aangepast en zal medio 2027 worden geïmplementeerd. Definitieve besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden;
→ Er zijn nog geen afspraken met deelnemers gemaakt over de uitvoering van verzoektaken voor de EPBD IV en ondersteuning in de energie- en warmtetransitie;

Mobiliteit

Sinds 1 juli 2024 is de registratieverplichting Werkgebonden Personenmobiliteit (WPM) van kracht. Sindsdien zijn organisaties met 100 of meer werknemers en alle publieke rechtspersonen zoals gemeenten, provincies en ministeries verplicht jaarlijks te rapporteren over hun zakelijke en woon-werkverkeer in het afgelopen jaar. Mocht uit de rapportages blijken dat de CO2 besparingsdoelen voor 2030 niet worden gehaald, dan volgt na 2026 mogelijk normering. Op Prinsjesdag 2025 heeft de minister aangekondigd de ondergrens van de verplichting te willen verhogen van 100 naar 250 werknemers. Hierover is nog geen definitief besluit genomen, maar kan leiden tot een afname van de doelgroep met ca 50% (van 356 naar ca 180).
Het toezicht en handhaving van de WPM is als basistaak bij omgevingsdiensten belegd. Wij geven hier uitvoering aan door toe te zien op het indienen van rapportages en deze inhoudelijk te beoordelen op plausibiliteit. Dit doen we grotendeels geautomatiseerd en daarmee zeer efficiënt. We verwachten daarom dat een eventuele verhoging van de ondergrens een beperkt effect heeft op de uitvoering.

Wat gaan we doen in 2027?

→ We zien (naast onze andere taken) als basistaak toe op de naleving van de WPM;

Welke onzekerheden kennen we?

→ Er is nog geen definitief besluit genomen over verhoging van de ondergrens van 100 naar 250 werknemers;
→ Mogelijk volgt voor 2027 een normering voor de CO2 uitstoot van bedrijven, met nieuwe taken voor omgevingsdiensten;

2.3.5. Juristen

Namens het bevoegd gezag (onze deelnemers) procederen onze juristen in bestuursrechtelijke procedures, zoals handhavingsverzoeken, opgelegde dwangsommen of Woo-verzoeken. Ook adviseren onze juristen over de meest complexe besluiten.

Wat gaan we doen in 2027?

→ De inzet van team juristen zal in 2027 gericht blijven op het adviseren en juridisch vertegenwoordigen van onze deelnemers op het terrein van het milieu- en natuurbeschermingsrecht. Onze kennispositie op dit gebied is groot; ons streven is dan ook dat onze deelnemers hiervoor zelden of nooit een beroep hoeven te doen op gespecialiseerde advocatenkantoren.

Welke onzekerheden kennen we?

→ Door de toenemende complexiteit van milieuwetgeving en nieuwe rechterlijke uitspraken, met name rondom stikstofdepositie en natuurvergunningen, worden juridische kaders steeds bepalender. Het vergunningenproces ligt sinds de PAS-uitspraak grotendeels stil. Steeds vaker worden handhavings- en intrekkingsverzoeken ingediend door milieuorganisaties. Deze leiden vaak tot langdurige en emotionele bezwaar- en beroepsprocedures. Of deze situatie ook in 2027 nog voortduurt, is afhankelijk van de vraag of het Rijk, en de provincie, alsnog zal lukken om effectieve en juridisch houdbare beleidsmaatregelen vast te stellen. De keuzes die het nieuwe kabinet zal gaan maken, zijn daarvoor cruciaal.

→ De werkvoorraad en werkdruk van team juristen is in hoge mate afhankelijk van het aantal ingediende handhavingsverzoeken, Woo-verzoeken en uiteraard de bezwaar- en beroepsprocedures. Die zien we de laatste jaren allen toenemen. Hoewel het team recent is uitgebreid, zijn er grenzen aan de hoeveelheid zaken die door onze juristen kunnen worden opgevangen, vooral als procedures zich gelijktijdig voordoen kan het noodzakelijk zijn om te prioriteren (wat elders tot termijnoverschrijdingen kan leiden) en extra maatregelen te nemen, zoals externe inhuur.

Wat mag het Programma Individuele Dienstverlening kosten?

INDIVIDUELE DIENSTVERLENING BEDRAGEN X € 1.000,-	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027
Personeel	20.272	22.672	**23.943**
Bedrijfsmiddelen	563	130	**130**
TOTAAL LASTEN	**20.835**	**22.802**	**24.073**
Basis- en VTH verzoektaken	18.549	18.838	**22.341**
(Overige) Verzoektaken	12.500	13.443	**12.029**
Aanvullende verzoektaken	1.098	825	**852**
TOTAAL BATEN	**32.146**	**33.106**	**35.222**
SALDO	**11.311**	**10.304**	**11.149**

Toelichting

Voor de uitvoering van het programma Individuele Dienstverlening zijn 288.487 uren geraamd. Ten opzichte van de begroting 2026 is er een stijging van ruim 8.800 uren. Deze stijging in uren heeft zowel effect op de hoogte van de lasten als de inkomsten voor dit programma. Een verdere financiële toelichting is te vinden in hoofdstuk 4 van de financiële begroting.

Taakvelden

Om op landelijk niveau begrotingen van overheidsorganisaties te kunnen aggregeren is door het Rijk een uniforme set van taakvelden vastgesteld. De activiteiten uit het programma Individuele Dienstverlening hebben betrekking op:

Taakveld 7.4 → Milieubeheer

3 Programma Bedrijfsvoering

Inhoud van het programma

Programma Bedrijfsvoering heeft betrekking op de bedrijfsvoering en is relevant voor u als eigenaar. De algemene organisatie betreffende trends worden toegelicht in dit programma. Waar mogelijk zijn deze vertaald in kritieke prestatie-indicatoren (KPI's). De technische onderbouwingen worden elders in de begroting gegeven. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in deze begroting ook een paragraaf gewijd aan bedrijfsvoering specifieke onderwerpen. In dit programma zijn de begrote baten en lasten van de interne financiering en de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Beleidskaders/richtlijnen

OMSCHRIJVING	DATUM	EXPIRATIEDATUM
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	01-07-2019	Open
Gemeenschappelijke regeling ODBN	01-01-2025	Open
Nota weerstandsvermogen en risicomanagement	16-12-2020	Open
Treasury statuut	28-12-2023	Open
Financiële verordening ODBN	01-01-2025	Open

Wat willen we bereiken?

De ODBN wil een goede bedrijfsvoering, betrouwbare managementinformatie en kostenbeheersing. Uitgangspunt is dat we zodanig in controle zijn dat de tussentijdse rapportages actueel en betrouwbaar zijn en dat deze een reëel beeld geven van de te verwachten resultaten op jaarbasis. Door de tijd heen zijn er diverse KPI's vastgesteld als kader voor een gezonde bedrijfshuishouding. Voor u als eigenaar zijn deze relevant om in één oogopslag een eerste gevoel te hebben bij de bedrijfsmatige en financiële situatie van de ODBN als organisatie.

Indicatoren bedrijfsvoering

In de Kadernota 2026 hebben we het onderzoek naar de gevolgen van de nieuwe definitie van overhead conform BBV aangekondigd. Deze is in de begroting 2026 en wordt in deze begroting verder uitgewerkt. Dit leidt tot een lagere KPI voor overheadformatie en bedrijfsvoeringskosten. Deze is nu conform de vernieuwde regelgeving BBV opgenomen.

Om een beeld te kunnen vormen over het bedrijfsmatig functioneren van de ODBN worden in onderstaande tabel de meest essentiële indicatoren gepresenteerd.

KPI'S ODBN (ALS BEDRIJF)					
KPI'S	NORM	REALISATIE 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	TOELICHTING
Productiviteit[1]	1.397	1.401	1.397	1.397	§ Declarabiliteit
Declarabiliteit	1.294	1.269	1.294	1.294	§ Declarabiliteit
Structureel uurtarief	€ 121,81[2]	€ 112,30	€ 118,95	€ 121,81	§ Tariefontwikkeling
Incidentele korting	Nvt	€ 1,80	€ 1,04	€ 0,17	§ Tariefontwikkeling
Incidenteel uurtarief	Nvt	€ 110,50	117,91	€ 121,64	§ Tariefontwikkeling
Ziekteverzuim	5,5%	6,7%	5,5%	5,5%	§ HRM - ziekteverzuim
Formatie overhead	(22[3]) 19%	20%[3]	19%	19%	§ Formatieomvang
Aandeel kosten overhead	(33-35[3]) 22%	21,7%	22%	22%	§ Tariefontwikkeling
Weerstandsratio	0,75– 1,5	1,13	1,25	0,99	§ Weerstandsvermogen
Flexschil	20%	13.4%	Max 20%	Max 20%	§ Declarabiliteit

[1] *Betreft uren die productief worden ingezet t.b.v. het primair proces maar die we niet kunnen declareren.*

[2] *Betreft het normtarief uit deze begroting, in de vastgestelde Kadernota 2027 bedroeg dit tarief eveneens € 121,81.*

[3] *Betreft normering 2026 volgens de oude definitie.*

Wat gaan we doen in 2027?

Algemeen

De ODBN is de aangewezen partner om een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving. Dat heeft geleid tot een unaniem gedragen plan in de vorm van de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2025-2028 (UHS) dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de ODBN, de besturen van de deelnemende gemeenten en ook werd onderschreven door het bestuur van de provincie. In het verlengde van de UHS heeft het Dagelijks Bestuur de strategische visie "Ontwikkelingen in het perspectief van VTH(A) uitvoering richting 2030" vastgesteld. Deze visie bevat de uitgangspunten waarop we de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering baseren.

Arbeidsmarkt en organisatie

De arbeidsmarkt blijft krap in de voorzienbare toekomst. In 2027 verwachten we daarom onverminderd bezig te zijn met het verbeteren van onze arbeidsmarktpositionering om de juiste nieuwe medewerkers te vinden. Dit betreft vooral de specialistische functies. Na successen van eerdere traineeships zullen we wanneer passend en nodig ook in 2027 werken met traineegroepen. Intern blijft de focus liggen op ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van medewerkers, zodat zij ODBN als prettige werkgever ervaren en kunnen doorstromen naar medior en senior functies.

CAO-ontwikkelingen

Op 6 juni 2025 is de nieuwe cao vastgesteld voor de periode 1 april tot en met 31 maart 2027. Deze cao is verwerkt in de vastgestelde begroting 2026. Vanuit deze cao is er voor 1 januari 2027 nog een loonindexering afgesproken van 1,6%. Dit is ook het percentage dat in deze begroting verwerkt is. In 2027 zal een nieuwe cao van toepassing zijn. De onderhandelingen voor deze nieuwe cao zijn nog niet opgestart. Alle afspraken die hierin gemaakt worden rondom een loonindexering die nog van toepassing is, zijn niet meegenomen in deze begroting. Bij de berekening van de noodzakelijke weerstandsratio is het risico van een hogere loonindex dan de begrootte 1,6 % meegenomen.

Prijsontwikkelingen

In deze begroting is, conform de vastgestelde Kadernota 2027, gewerkt met geactualiseerde indexeringen voor 2024, 2025 en 2026. Deze indexeringen zijn bepaald op basis van de gepubliceerde cijfers van het CPB bij de Meerjaren Economische Verkenning in september 2025. Voor 2027 is gewerkt met een index van 2,3%, zoals in de Kadernota 2027 al was opgenomen. Vanuit de BIZOB en onze ICT-leverancier ontvingen we begin maart al voorwaarschuwingen voor grotere indexaties in 2026 en 2027 als gevolg van de onrust in het Midden-Oosten. Omdat het hier alleen nog om indicaties gaat en officiële publicaties nog geen wijzigingen laten zien houden we vooralsnog vast aan de bestaande lijn en indexeren we op basis van de cijfers in laatste Macro Economische Verkenning van het CPB.

Nieuwe technieken informatievoorziening en automatisering

Efficiencymaatregelen in de uitvoering zullen noodzakelijk zijn en de manier om de bijdrage van onze deelnemers beheersbaar te houden. Inzet van AI maar ook RPA (robotisering van processen) kunnen een oplossing bieden voor de uitvoering van de UHS. Het bestuur heeft bij de vaststelling van de jaarstukken 2024 € 350.000,- vrijgemaakt om de mogelijkheden daartoe te onderzoeken.

Behalve dat de administratieve last wordt teruggedrongen door de inzet van RPA zijn we ook gestart met het onderzoeken hoe we het werk van de toezichthouders en vergunningverleners kunnen faciliteren. Zij moeten namelijk behoorlijk wat tijd investeren in het doorgronden van bestaande/historische dossiers alvorens een inspectie of vergunningsproces op te kunnen starten. Om hier meer efficiency te bereiken is een Pilot gestart om te onderzoeken in hoeverre de inzet van AI dit procesonderdeel kan versnellen. De resultaten zijn veelbelovend.

Om van onderzoek en voorbereiding naar daadwerkelijke impact te komen hebben we op hoofdlijnen nog drie belangrijke stappen te zetten voor we de nieuwe manier van werken kunnen gaan implementeren:

3) Het bouwen van het fundament waarop we het realiseren van efficiencyvoordelen door innovatieve werkwijzen structureel kunnen ondersteunen;
3) Het in gang zetten van de transformatie van de organisatie in lijn met de rode draden; conclusies uit de UHS (uitbreiding adviesrol, versterking keten, datagedreven werken en meer aandacht voor kwaliteit);
3) Daadwerkelijke implementatie.

Als deze drie stappen kunnen worden gezet hebben we tevens de basis gelegd voor meer toekomstige ambities t.a.v. Hyperautomation. Dit kan niet zonder extra investeringen. Hiervoor wordt separaat aan de aanbieding van de begroting 2027 een uitgewerkt plan van aanpak met bijbehorende financiële onderbouwing en budgetvraag aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

Archiefmandaat

In 2025 heeft het BHIC vastgesteld dat het informatie- en archiefbeheer van de ODBN op onderdelen structurele verbeteringen noodzakelijk zijn. Deze verbeteringen zijn wettelijk vereist en gelden ongeacht de besluitvorming over het archiefmandaat.

Tegelijkertijd heeft de ODBN de ambitie om het archiefmandaat van haar gemeentelijke deelnemers te verkrijgen. Dit mandaat maakt het mogelijk om informatie daar te beheren waar deze ontstaat en wordt gebruikt, wat leidt tot betere informatiekwaliteit, minder dubbel werk en betere ondersteuning van uitvoering, sturing en datagestuurd werken.

In 2026 zet de ODBN de eerste stappen richting structurele borging, wat in 2027 doorloopt. In 2027 ligt het accent op de structurele borging en mogelijke implementatie van het archiefmandaat. Dit zal leiden tot structurele lasten, met name door uitbreiding en versterking van de formatie binnen DIV en de blijvende uitvoering van wettelijke taken. Een en ander is nog wel deels afhankelijk van besluitvorming m.b.t. het archiefmandaat in 2026.

Incidentele korting op structureel tarief 2027

In deze begroting presenteren we een structureel tarief van € 121,81, dit is gelijk aan het gepresenteerde tarief in de Kadernota 2027. Op dit tarief kunnen we een incidentele korting geven van € 0,17 per uur. Hierdoor komt het incidentele tarief uit op 121,64.

De incidentele korting is met € 0,17 lager dan de € 0,30 die in de Kadernota 2027 verwacht werd. Dit komt doordat de begrootte rentebaten ruim € 40.000,- lager zijn dan in de Kadernota nog berekend is. De lagere rentebaten worden enerzijds veroorzaakt doordat het rentepercentage lager is dan de berekeningen in de Kadernota, anderzijds doordat het rekeningsaldo waarover rente gerekend wordt op 01-01-2026 lager was dan bij de Kadernota 2027 voorzien werd.

Financieringssystematiek

De ontwikkelingen t.a.v. RPA en AI zullen in toenemende mate van invloed zijn op de kostenstructuur van de ODBN. Bedrijfstakken kenmerken zich veelal door een arbeidsintensieve of kapitaalintensieve bedrijfsvoering. Dienstverlening kenmerkt zich veelal door een arbeidsintensieve bedrijfsvoering. Zo ook een omgevingsdienst als de onze. Echter door de snelle ontwikkelingen van digitalisering en complexere taken door AI kunnen worden overgenomen verandert ook de kostenstructuur.

Eerder hebben we al aangegeven dat de ODBN een meer kapitaalintensieve bedrijfsvoering ontwikkelt. We hebben nog geen antwoord, laat staan een voorstel op de vraag of hierdoor de financieringssystematiek voor de ODBN moet gaan veranderen. We willen onze deelnemers wel meer inzicht geven in deze ontwikkeling. Daarom presenteren we vanaf de begroting 2027 de opbouw van het tarief anders. De hoogte van het tarief wordt hierdoor niet beïnvloed. Mochten er in de toekomst tariefwijzigingen noodzakelijk zijn dan wordt hierdoor ook beter inzichtelijk waardoor dat veroorzaakt wordt. Voortaan presenteren we drie onderdelen: loonkosten primair proces, kosten gemoeid met de uitvoering in het primair proces en de overhead. We sluiten daarbij zo veel mogelijk aan bij de definities in de notitie overhead uit de BBV. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de paragraaf Tariefontwikkeling.

Wat mag het Programma Bedrijfsvoering kosten?

BEDRIJFSVOERING BEDRAGEN X € 1.000,-	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027
Personeel en inhuur	6.900	5.571	**5.848**
Opleidingen en loopbaanbegeleiding	895	929	**970**
Dienstreizen/ woon-werk	543	461	**483**
Overige personele kosten	575	527	**552**
Organisatie	164	377	**366**
Huisvesting	803	820	**860**
Kantoorkosten	95	218	**228**
Informatisering/ automatisering	2.345	2.064	**2.464**
Vervoermiddelen	49	74	**78**
Externe deskundigheid	96	280	**294**
Overige lasten	256	216	**336**
SUBTOTAAL BEDRIJFSVOERING	**12.721**	**11.536**	**12.480**
Onvoorzien	0	100	**100**
TOTAAL LASTEN	**12.721**	**11.636**	**12.580**
Rentebaten	512	236	**169**
Personeel en inhuur	1077	0	**300**
Overige baten	17	760	**764**
TOTAAL BATEN	**1.606**	**996**	**1.233**
SALDO	**-11.116**	**-10.640**	**-11.347**

Toelichting

De budgetten binnen het programma Bedrijfsvoering kennen een indexering gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen (MEV). Op basis van historie zijn nu de UWV-baten (vergoedingen vanuit het UWV voor bijvoorbeeld zwangerschapsverlof) voor €300.000 begroot. Deze "inkomsten" dekken een aanvullend lastenbudget van €300.000 in dit programma. Dit budget wordt ingezet ter dekking van de oplopende ICT kosten.

Taakvelden

Om op landelijk niveau begrotingen van overheidsorganisaties te kunnen aggregeren is door het Rijk een uniforme set van taakvelden vastgesteld. De activiteiten uit het programma Individuele Dienstverlening hebben betrekking op:

Taakveld 0.1 ➜ Bestuurskosten
Taakveld 0.4 ➜ Overhead
Taakveld 0.5 ➜ Treasury
Taakveld 0.8 ➜ Overige baten en lasten

1 Paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de omgevingsdienst. In deze paragraaf wordt weergegeven in welke mate de dienst in staat is om onvoorziene, financiële tegenvallers op te vangen zonder dat daarvoor het bestaande beleid veranderd hoeft te worden. Om dit te kunnen beoordelen, is inzicht nodig in het beschikbare weerstandsvermogen en in de omvang en de achtergronden van de aanwezige risico's.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de dienst beschikt om de onverwachte financiële tegenvallers te dekken zonder het bestaande beleid aan te moeten passen. Voor de ODBN geldt dat de beschikbare weerstandscapaciteit gevormd wordt door de Algemene reserve. Andere reserves worden niet meegenomen omdat deze door het Algemeen Bestuur voorzien zijn van een specifieke bestemming.

Risicobeheersing

De ODBN streeft ernaar om risico's zoveel mogelijk te ondervangen door het treffen van beheersmaatregelen, de benodigde verzekeringen af te sluiten en/of buffers te vormen voor niet voorzienbare financiële tegenvallers. In het overzicht Reserves en Voorzieningen kunt u de diverse posten en hoogten van de bedragen lezen.

Inventarisatie risico's

Nieuw risico

Nieuwe cao

In de begroting 2027 hebben we gewerkt met de effecten van de cao 2025-2026. Deze cao loopt tot en met maart 2027. In deze cao is een loonindexering opgenomen van 1,6% per 1 januari 2027. Deze indexering zit in de begroting verwerkt. Bij het opstellen van een nieuwe cao kan het zijn dat er nieuwe loonindexeringen worden afgesproken die in het jaar 2027 nog zijn effect krijgen. Een eventuele aanvullende indexering is in deze begroting niet opgenomen. Dat maakt dat we dit als een risico opnemen in deze risicoparagraaf.

Gestegen/Verlaagde risico's

Ten opzichte van de jaarrekening 2025 hebben we geen risico's die van omvang muteren.

Weerstandsratio

De weerstandsratio wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

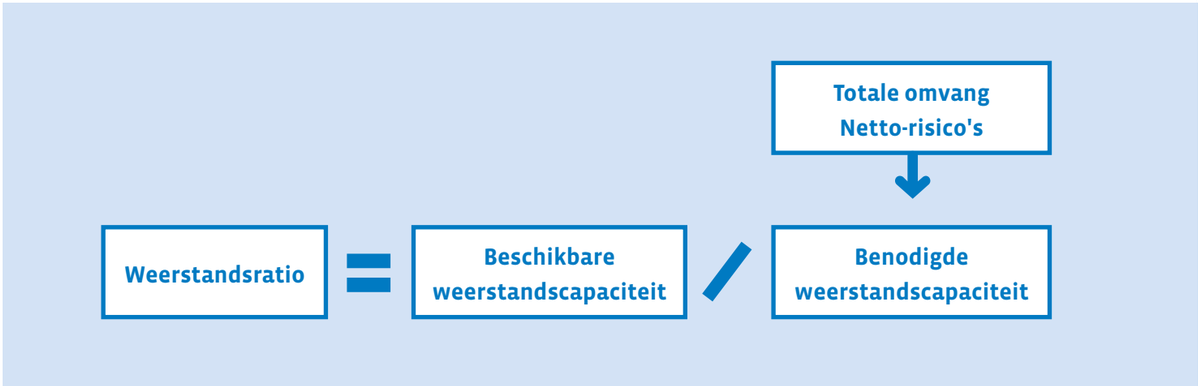

NAAM	JAARREKENING 2025	BEGROTING 2027
Algemene reserve op 01-01	€ 2.061.559	€ 2.061.559
Risicoprofiel	€ 1.821.000	€ 2.091.000
WEERSTANDSRATIO	**1,13**	**0,99**

Door de vele ontwikkelingen per jaar kan het risicoprofiel van de ODBN fluctueren. Vanuit het principe zelf financieel duurzaam, zonder dat onnodig overheidsmiddelen worden vastgelegd, hebben we een afgesproken bandbreedte voor de weerstandsratio van 0,75 en 1,5. Wanneer de ratio onder de 1,0 zakt worden stappen benoemd om te groeien naar een gewenste streefwaarde van minimaal 1,0.

Het weerstandsvermogen bij deze begroting 2027 is gelijk aan de vastgestelde begroting 2026. Het risicoprofiel is toegenomen ten opzichte van de jaarrekening 2027. De weerstandsratio komt daarmee uit op 0,99, daarmee zit deze net onder de gewenste streefwaarde van 1,0. Bij de onderhandelingen over een nieuwe cao voor 2027 e.v. wordt duidelijk of dit risico kan vervallen waarmee de ratio naar verwachting weer boven de 1,0 uit zal komen.

In onderstaande paragraaf zijn de financiële kengetallen opgenomen die op grond van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden opgenomen. Kengetallen die voor de ODBN niet van toepassing zijn, zijn achterwege gelaten.

FINANCIËLE KENGETALLEN	VERLOOP FINANCIËLE KENGETALLEN					
	REKENING 2025	BEGROTING				
		2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	-22%	-27%	-26%	-26%	-26%	-26%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-22%	-27%	-26%	-26%	-26%	-26%
Solvabiliteitsratio in %	42%	47%	46%	46%	46%	46%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	0,3%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan of de ODBN in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de ODBN ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager dit percentage is, hoe minder de schuldenlast op een organisatie drukt. De ODBN heeft geen langlopende leningen, alleen kortlopende openstaande crediteuren. Daarmee is er weinig druk op de exploitatieruimte voor het voldoen aan de schuldenverplichting en geeft het een indruk van de goede financiële uitgangspositie voor de ODBN.

Solvabiliteitsratio

Deze ratio geeft weer in welke mate de ODBN in staat is op 'langere' termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de ODBN. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de ODBN. Voor de ODBN geldt dat er geen langlopende schulden zijn. Bedrijfsmatig wordt een bedrijf als financieel gezond gezien, wanneer de solvabiliteit tussen de 25% en 40% ligt.

De ODBN valt met een solvabiliteit van 46% zelfs boven deze richtlijn. In het gemeenschappelijke toezichtskader van de Provincie wordt voor gemeenten het percentage van 50% gehanteerd voor de meest gezonde organisaties. Met 46% solvabiliteit scoren we hoog in de 2e categorie van bedrijven. Vooral de bestemmingsreserve ISV en voorzieningenpositie stortplaats Voorste Heide hebben invloed op dit percentage.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In 2025 was de realisatie 0,6%. De structurele exploitatieruimte in 2027 van 0,3% geeft aan dat de verhouding tussen structurele lasten en de structurele dekking hiervoor goed geregeld is.

Conclusie

Op basis van de financiële kengetallen is te stellen dat de financiële uitgangspositie van de ODBN als goed en stabiel te kwalificeren is.

2 Paragraaf Financiering

Algemeen

Bij de inwerkingtreding van de Wet Financiering decentrale overheden (FIDO) is het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening voorgeschreven. Met deze paragraaf wordt beoogd de transparantie van het treasurybeleid en -beheer te vergroten en meer inzicht te geven in de (financierings-)risico's en de beheersing daarvan.

In het Besluit Begroting en Verantwoording is neergelegd dat de financieringsparagraaf in elk geval de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille dient te bevatten. Onder risico's worden in dit verband verstaan: renterisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's, kredietrisico's en voor zover ter zake valutarisico's.

Renterisico

Het renterisico kan worden gedefinieerd als de mate waarin het saldo van de rentelasten en rentebaten verandert door wijziging in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer. Bij de inwerkingtreding van de Wet FIDO is het begrip 'renterisico-norm' ingevoerd. Uitgangspunt hierbij is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisico-norm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

De ODBN heeft op dit moment geen leningen met een looptijd van één jaar of langer. Hiermee voldoen wij automatisch aan de deze renterisico-norm. Ook geeft de huidige financieringspositie geen aanleiding om in de komende jaren langlopende geldleningen af te sluiten, zodat we in dat kader ook geen renterisico lopen. Ook voor de investeringen die we doen hebben we geen leningen nodig. Daarom worden er aan investeringen ook geen rente toegerekend.

Meebewegen in een beweeglijke leefomgeving

Kasgeldlimiet

Bij de financiering van de activiteiten van de ODBN worden alle activiteiten als één geheel beschouwd. Dit houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden. De achterliggende gedachte daarbij is dat tijdelijke overschotten van de ene activiteit een andere activiteit kunnen financieren. Deze wijze van financieren wordt ook wel aangeduid als 'totaalfinanciering'. Hierdoor worden de rentekosten beperkt.

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Hieronder wordt verstaan het bedrag dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het Ministerie van Financiën vastgesteld percentage van 8,2%, te vermenigvuldigen met het totaal van de jaarbegroting van de ODBN bij aanvang van het jaar. Bij overschrijding van deze limiet moet er in langlopende financieringsmiddelen worden voorzien. Voor de berekening van de kasgeldlimiet is een modelstaat voorgeschreven. Hieronder is deze staat volgens de laatst bekende gegevens ingevuld.

Voor het kasgeldlimiet volgen wij in samenspraak met de accountant, de definities van de Wet FIDO. In de definitie komen enkel en alleen bank, kas en aanverwante liquide middelen terug. Voor de vlottende schuld hanteert de wet FIDO het volgende: 1. de opgenomen gelden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van korter dan één jaar; 2. de schuld in rekening-courant; 3. de voor een termijn van korter dan één jaar ter bewaring in de kas gestorte gelden van derden, en; 4. de overige geldleningen die geen onderdeel uitmaken van een vaste schuld. Omdat het bij de ODBN openstaande crediteuren betreft heeft zij vanwege deze reden geen vlottende schulden volgens de definitie van de wet FIDO in de berekening voor het kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet

UITVOERINGSREGELING FINANCIERING DECENTRALE OVERHEDEN	VLOTTENDE SCHULD	VLOTTENDE MIDDELEN	NETTO VLOTTENDE SCHULD OF OVERSCHOT
A. Gemiddeld vlottend overschot	4.220.900	**18.765.800**	**-14.544.900**
B. Berekening kasgeldlimiet			**3.091.589**
Begrotingstotaal			37.702.302
Percentage regeling			8,20%
C. Ruimte onder kasgeldlimiet			**-17.636.489**
Gemiddeld vlottend overschot (A)			-14.544.900
Kasgeldlimiet (B)			3.091.589

Volgens bovenstaande berekening bedraagt de kasgeldlimiet voor 2027 totaal € 3.091.589 voor de ODBN. De ruimte onder kasgeldlimiet bedraagt € 17.636.489. Het aantrekken van kasgeld is niet aan de orde.

Renteresultaat Treasury

	OMSCHRIJVING | BEDRAGEN X € 1,-	BEDRAG
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 0
b	Externe rentebaten	169.000
	SALDO EXTERNE RENTELASTEN	**-/- € 169.000**
d	Interne eigen rente	€ 0
e	Toerekening rente via renteomslag	€ 0
	RENTERESULTAAT OP TAAKVELD TREASURY	**-/- € 169.000**

Rentebaten
In de begroting houden we rekening met incidentele rentebaten. In 2025 zijn de rentebaten sterk gedaald waardoor we ten opzichte van de begroting 2025 en 2026 lagere rentebaten opnemen. Op basis van de huidige renteontwikkelingen worden voor 2027 de incidentele rentebaten geraamd voor een bedrag van € 169.000.

Dit is gebaseerd op het saldo van de rekening bij het Ministerie van Financiën (schatkist) op 01-01-2026 en het rentepercentage van deze datum. Uit voorzichtigheid is gekozen om, net als bij de begroting 2025 & 2026, dit percentage met 1 procentpunt te verlagen om rentedalingen op te kunnen vangen.

Een deel van deze rentebaten is ingezet ter dekking van de dotatie in de voorziening Voorste Heide. De rest is vertaald naar een incidentele korting van € 0,17 op het tarief van 2027.

3 Paragraaf Bedrijfsvoering

Informatievoorziening & business intelligence

De technologisch ontwikkelingen gaan hard. De ODBN speelt hier pro-actief op in door zelf te experimenteren met bijvoorbeeld AI. Robotisering heeft binnen de ODBN al een vaste positie ingenomen. Deze ontwikkelingen hebben baat bij een goede datakwaliteit en –toegankelijkheid. De ODBN voorziet hierin door dit als randvoorwaardelijk te stellen bij de aanschaf van nieuwe applicaties en andere ontwikkelingen. Zorgvuldigheid gaat hier boven snelheid.

Om deze ontwikkeling voort te kunnen zetten zijn hiervoor de kaders en randvoorwaarden vastgesteld. De ontwikkelingsrichting is bepaald en zijn de eerste stappen in die richting gezet.

Als omgevingsdienst kan en wil de ODBN hierin niet afwachten. De maatschappelijke verwachtingen, de toenemende complexiteit van regelgeving en de beschikbare technologische mogelijkheden maken het noodzakelijk om deze ontwikkeling actief te sturen. In 2027 ligt de focus daarom op het structureel verankeren van datagedreven werken en AI-toepassingen in de organisatie, met als doel meer transparantie, hogere kwaliteit van informatie en een verdere vermindering van handmatige, foutgevoelige werkzaamheden.

De afgelopen jaren is duidelijk een stijgende lijn zichtbaar in de ICT-kosten, waarbij licentiekosten een steeds grotere rol spelen. Dit is voornamelijk het gevolg van drie ontwikkelingen:

1. De organisatie groeit, waardoor voor iedere extra medewerker aanvullende licenties benodigd zijn. Licenties zijn immers een vaste kostenpost per werknemer.
2. De digitalisering neemt toe en daarmee ook het gebruik van diverse applicaties. Dit betekent dat de inzet van digitale tools breder wordt, waarbij nieuwe licentiestructuren – zoals betalen per gebruiker – zorgen voor hogere kosten dan voorheen bij organisatie brede licenties.
3. Leveranciers hanteren andere indexatie voor contracten en prijzen dan voorheen. De standaard CBS-indexatie waarmee budgetten in het verleden zijn geïndexeerd sluiten niet aan bij de indexatie waarmee diverse leveranciers rekenen. Bij het afsluiten van nieuwe contracten houden we hier voortaan expliciet rekening mee, om hier meer grip op te krijgen.

Het structureel goed organiseren van hardware vervanging is essentieel. Hiervoor is een geactualiseerd meerjarig investeringsplan opgesteld. In de eerste bestuursrapportage van 2026 wordt de eerste stap gezet om deze meerjarige planning te implementeren. In de Financiële begroting is een meerjarig inzicht gegeven van de benodigde investeringen. De daarbij benodigde kapitaallasten worden gedekt door de al beschikbare kapitaallasten budgetten. Dit geactualiseerde plan doet wel een groter beroep op de beschikbare kapitaallasten dan voorheen. Deze ruimte is in de afgelopen jaren ingezet voor stijgende licentiekosten als gevolg van groei van de organisatie en andere indexeringen dan in de begroting waren opgenomen. Als gevolg hiervan staat het budget voor de licenties onder druk. In deze begroting wordt dit opgelost door verschuiving van interne bedrijfsmiddelen.

Naast de inzet op datagedreven werken en verdere digitalisering, blijft informatieveiligheid en privacy onverminderd hoog op de agenda staan. Gezien de groeiende hoeveelheid data en de toegenomen toepassing van AI en automatisering, is het noodzakelijk om bestaande maatregelen op het gebied van gegevensbescherming en privacy continu te versterken. De ODBN blijft investeren in het actualiseren van beleid, het trainen van medewerkers en het implementeren van technische en organisatorische maatregelen, zodat de organisatie blijvend voldoet aan de geldende wet- en regelgeving, zoals de AVG. Hiermee wordt geborgd dat de informatievoorziening niet alleen innovatief en transparant is, maar ook veilig en betrouwbaar – passend bij de eisen die aan een organisatie als de ODBN worden gesteld.

Mens & organisatie

De beoogde efficiency maatregelen betekenen dat er een verschuiving gaat plaatsvinden in de competenties en vaardigheden van medewerkers. Het verder uitnutten van de mogelijkheden van procesautomatisering, robotisering en inzet van AI zorgen voor andere behoeften op het personele vlak. In de afgelopen jaren is hier al veel in bereikt en geëxperimenteerd, maar deze ontwikkelingen en bijbehorende technologie en kennis dienen structureel in de organisatie ingebed te worden. Daarnaast gaan we van zelf registreren, naar controleren en beoordelen. Ook dit betekent een verschuiving m.b.t. competenties en vaardigheden. Deze laatste ontwikkeling sluit aan op de verbetering van de datakwaliteit en de stappen in de richting van een data gedreven organisatie.

In 2026 is de invoering van een nieuw leermanagemeentsysteem voorbereid zodat dit per 1 januari 2027 actief kan zijn. Dit nieuwe systeem gaat bijdragen aan de leerplannen van onze medewerkers en het beheer van de kwaliteitscriteria 3.0.

Ziekteverzuim

In 2027 werken leidinggevenden pro-actiever op het gebied van verzuim. Dit doen zij met ondersteuning van de nieuwe Arbodienst die vanaf juli 2026 aan de ODBN verbonden is. Deze gaat uit van het eigen regie model. De organisatie en leidinggevenden specifiek worden hierin goed begeleid om op het gebied van verzuim goed te kunnen acteren en de juiste acties uit te kunnen zetten. We gaan ook meer data gedreven werken op het gebied van verzuim. Hierdoor kunnen we analyseren waar oorzaken voor verzuim liggen. Om vervolgens beter passende oplossingen te vinden.

Medewerkers worden gestimuleerd om na te denken en actie te ondernemen op het gebied van de eigen inzetbaarheid, nu en in de toekomst.

Planning & Control

In 2026 wordt de implementatie van het nieuwe financiële systeem opgepakt. Op 01-01-2027 wordt dit nieuwe systeem in gebruik genomen. Daarmee wordt er een grote stap gezet naar het digitaler en efficiënter werken met beschikbare (HR-)data.

De jaarrekening 2027 is ook de laatste jaarrekening die, op basis van het huidige contract, gecontroleerd kan worden door onze huidige accountant Flynth Accountants. In 2027 zal de aanbesteding voor de nieuwe accountant, in samenwerking met het Algemeen Bestuur, opgepakt worden.

4 Paragraaf wet open overheid

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Categorieën van informatieverplichtingen treden komende jaren in tranches in werking. Ontwikkelingen worden op de voet gevolgd.
De wet vereist o.a. dat in de begroting en de jaarrekening wordt aangegeven hoe omgegaan wordt met de bepalingen uit de Woo.

Passieve openbaarmaking

De ODBN ontving de afgelopen jaren gemiddeld 1 à 2 Woo-verzoeken per jaar. In de planning voor 2027 houden we hier ook rekening mee.

We merken op dat Woo-verzoeken die wij in mandaat afhandelen namens onze deelnemers in deze paragraaf buiten beschouwing blijven. Voor die Woo-verzoeken geldt namelijk dat niet het Dagelijks Bestuur van de ODBN het bevoegde bestuursorgaan is, maar het college van de deelnemer namens wie wij dit Woo-verzoek hebben afgehandeld.

Actieve openbaarmaking

De Woo stelt de verplichting om elf benoemde informatiecategorieën actief te publiceren op een zelf te bepalen platform dat wel publiekelijk toegankelijk moet zijn. Deze verplichting geldt niet voor alle elf categorieën tegelijk: deze worden gefaseerd verplicht na Koninklijk Besluit.

In december 2025 bereikten de koepels van medeoverheden (waaronder de VNG) en het ministerie van BZK overeenstemming over de uitgangspunten voor de planning van tranche 2. Helaas zijn de daarvoor benodigde functionaliteiten niet tijdig gereed, waardoor het Ministerie genoodzaakt was de inwerkingtreding van de tweede tranche uit te stellen. Op dit moment is nog niet helder wanneer de tweede tranche (en volgende tranches) van kracht worden.

Wij anticiperen op de inwerkingtreding van de tweede tranche door actieve bekendmaking van agenda's en besluitenlijsten van de bestuursorganen (Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur), begroting en jaarverslag en Woo-verzoeken en -besluiten en bezien of we ook al kunnen anticiperen op daaropvolgende tranches. Wij verwachten vanuit dit project geen noemenswaardige of ongedekte kosten.

De Woo verplicht overheidsorganisaties maatregelen te treffen ten behoeve van het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten. Dit is een continu aandachtspunt binnen de ODBN en onderdeel van de reguliere visie, beleidskeuzes en activiteiten.

5 Paragraaf verbonden partijen

Bestuurlijk belang

In deze paragraaf nemen we de verbonden partijen op waar de ODBN een bestuurlijk belang heeft. Dit wil zeggen dat er een mate van zeggenschap is door de ODBN, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang

Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De ODBN is per 1 juli 2019 aangesloten bij het Bureau Inkoop en Aanbesteding Zuidoost-Brabant (Bizob). Daarmee is Bizob, volgens de letter van de wet, de enige officiële verbonden partij van de ODBN. In onderstaande overzicht wordt nader ingegaan op de verbonden partij "Bizob".

PROGRAMMA 3 BEDRIJFSVOERING	
1. STICHTING BUREAU INKOOP EN AANBESTEDING ZUIDOOST-BRABANT	
Publiek Belang	Stichting Bizob ondersteunt diverse lokale overheden in Noord-Brabant met het professioneel inkopen. Ze bieden expertise op het gebied van het inkoopproces, ondersteunen in het inkoopproces en initiëren samenwerking in aanbestedingen onderling. Via het 'Gremium van belanghebbenden' kan de ODBN invloed uitoefenen op de koers van de Bizob.
Algemene visie op en beleidsvoornemens over inschakelen van de verbonden partij	Het interne inkoop- en aanbestedingsbeleid waarborgt de naleving van wet- en regelgeving, een doelmatige inkoop en bestuurlijke integriteit. Het inkoopbeleid gaat uit van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur: openheid, objectiviteit en zorgvuldigheid. Door gebruik te maken van objectieve voorwaarden, kunnen gemeenten de keuze voor een leverancier verantwoorden. Deze helderheid biedt ook voordelen voor ondernemers, die weten waar ze aan toe zijn. In het interne inkoopbeleid gaat uit van het inschakelen van de expertise van Stichting Bizob bij inkopen vanaf € 50.000.
Partijen	Diverse gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen
Bestuurlijk belang	Een bestuurslid van de ODBN wordt aangewezen om ODBN te vertegenwoordigen in de vergadering van aangeslotenen van BIZOB.
Financieel belang	De ODBN draagt jaarlijks bij aan de exploitatie van Bizob via een bedrag per afgenomen dag. De bijdrage voor 2025 was € 79.907,50.
Financiële informatie	**Eigen vermogen:** per 1-1-2024 € 1.302.202 per 31-12-2024 € 1.943.604 **Vreemd vermogen:** per 1-1-2024: € 1.973.315 per 31-12-2024: € 1.831.769 **Resultaat 2024:** € 1.343.481
Eventuele risico's	Niet van toepassing

In bovenstaande tabel zijn de cijfers over 2024 opgenomen. De gegevens over 2025 zijn nog niet bekend.

Daarnaast kent de ODBN de volgende organisaties waarmee een intensieve samenwerkingsrelatie wordt onderhouden:

- De deelnemers van ODBN: de 10 gemeenten (Gemeente Bernheze, Gemeente Boekel, Gemeente Boxtel, Gemeente Maashorst, Gemeente Meierijstad, Gemeente Land van Cuijk, Gemeente Oss, Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Sint-Michielsgestel en Gemeente Vught) in de regio Noordoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant.
- De twee collega-omgevingsdiensten die actief zijn binnen Noord-Brabant; de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) en de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB).
- De deelnemers in het kader van Samen Sterk in Brabant (SSiB); te weten Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabant Landschap, Brabant Water, Evides, Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel, Waterschap Brabantse Delta en Waterschap Rivierenland.
- Omgevingsdienst NL, dit is de vereniging van directeuren van omgevingsdiensten in Nederland. Voor het lidmaatschap wordt een contributie betaald, er wordt expertise ingewonnen bij de ODNL maar ook expertise geleverd, tevens zijn er projecten die voor de ODNL uitgevoerd worden. Verder lopen een aantal subsidiestromen via Omgevingsdienst NL naar de omgevingsdiensten. Er is een transitie in voorbereiding van een vereniging van directeuren naar een vereniging van omgevingsdiensten waarin de omgevingsdiensten zelf een rol gaan spelen. Indien besloten wordt tot de deelname, dan zal ODNL ook als verbonden partij opgenomen worden in bovenstaand overzicht.

Niet van toepassing zijnde paragrafen

Voor de ODBN zijn de onderstaande, in de het BBV voorgeschreven, paragrafen niet van toepassing:

- Paragraaf Lokale Heffingen
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragraaf Grondbeleid.

II Financiele Begroting

Samen werken aan een schone en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst

1 Financiële samenvatting

In december 2025 is de Kadernota 2027 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Deze kadernota vormt, samen met de binnengekomen reacties op de kadernota, de basis voor deze ontwerp-begroting 2027. De reacties op de Kadernota 2027 hebben niet geleid tot een aanpassing in de uitgangspunten voor deze begroting.

Deze ontwerp-begroting 2027 kent beperkt aanpassingen op het bestaande beleid uit eerdere begrotingen. Zoals in de Kadernota 2027 al is opgenomen zijn alle loongevoelige uitgaven geïndexeerd met 1,6% uit de cao 2025-2026. Eventuele ontwikkelingen uit een nieuwe cao zijn in deze begroting niet meegenomen. We wachten de onderhandelingen rondom de nieuwe cao af en volgen deze ontwikkelingen op de voet. In het risicoprofiel van deze ontwerpbegroting is hiervoor een nieuw risico opgenomen. Wanneer hier aanleiding toe is zullen we het bestuur en onze deelnemers hier zo snel mogelijk over informeren.

Voor de prijsgevoelige budgetten werken we vanaf deze begroting met een correctie op de indexeringen voor 3 jaar terug (in dit geval 2024 tot en met 2026) en een nieuwe indexering van 2,3% voor 2027. Deze indexeringspercentages komen uit de laatst bekende Macro Economische Verkenningen van het CPB. Dit is in lijn met de Kadernota 2027.

Op basis van de uitkomsten in de jaarrekening 2025 hebben we gezien dat de baten die de ODBN ontvangt vanuit het UWV voor diverse bijzondere verlofsoorten steeds omvangrijker van aard zijn. In deze begroting hebben we dan ook deze baten structureel in de begroting opgenomen.

Het meerjarenperspectief voor 2028 tot en met 2030 is structureel sluitend, zie ook onderstaande tabel. Bij het maken van deze meerjarenraming is rekening gehouden met hetzelfde aantal uren als gebruikt voor de raming van begrotingsjaar 2027. Hierop is één uitzondering opgenomen en dat is het project Sanering Verkeerslawaai. Dit incidentele project is alleen nog voor 2027 opgenomen omdat de verwachting is dat dit project in 2027 tot een afronding zal komen.

In de begroting 2026 hebben we voor het eerst met een aangescherpte definitie gewerkt uit de notitie overhead van het BBV. Deze definitie is in deze ontwerp-begroting 2027 ook gebruikt. Voor meer inzicht in de opbouw van onze tarieven presenteren we in deze ontwerp-begroting 2027 het tarief op basis van 3 componenten:

- De looncomponent van het primaire proces
- De bedrijfsmiddelen noodzakelijk om het primaire proces te laten functioneren
- De overheadcomponent die noodzakelijk is om het bedrijf ODBN op een goed en efficiënte manier te runnen. Deze presentatie wordt in paragraaf 7 van deze financiële begroting getoond.

Meerjarenperspectief 2028-2030

MEERJARENPERSPECTIEF BATEN EN LASTEN BEDRAGEN X € 1000	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
LASTEN					
Regionale dienstverlening	1.261	**1.050**	849	849	849
Individuele dienstverlening	22.802	**24.073**	24.080	24.080	24.080
Bedrijfsvoering incl. onvoorzien	11.636	**12.580**	12.534	12.534	12.534
TOTAAL LASTEN	**35.700**	**37.702**	**37.462**	**37.462**	**37.462**
BATEN					
Regionale dienstverlening	1.480	**1.126**	1.127	1.127	1.127
Individuele dienstverlening	33.106	**35.222**	35.270	35.270	35.270
Bedrijfsvoering	996	**1.233**	1.064	1.064	1.064
TOTAAL BATEN	**35.582**	**37.581**	**37.462**	**37.462**	**37.462**
RESERVES					
Onttrekking reserves	118	**122**	0	0	0
Dotatie Reserves	0	**0**	0	0	0
TOTAAL RESERVES	**118**	**122**	**0**	**0**	**0**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Financiële kaders

De volgende algemene financiële kaders zijn uitgangspunt bij deze begroting:

- De begroting 2027 voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- De begroting 2027 inclusief meerjarenperspectief is sluitend;
- De begroting 2027 gaat uit van bestaand actueel beleid, rekening houdend met de financiële effecten die betrekking hebben op de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in het programmaplan van deze begroting;
- Bij de raming van de meerjarenbegroting 2028-2030 wordt uitgegaan van constante prijzen.
- Bij de raming van de meerjarenbegroting 2028-2030 wordt uitgegaan van de urenraming 2027, behalve daar waar opdrachten duidelijk incidenteel van aard zijn.

Financieel technische uitgangspunten

Bij het opstellen van de financiële begroting 2027 en het financieel meerjarenperspectief (in constante prijzen) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Baten

De ramingen voor de baten zijn gebaseerd op:

- De concept-werkprogramma's 2027 van de gemeentelijke opdracht.
- De provinciale opdracht 2026.
- De vastgestelde begroting 2026.
- Gemiddeld nieuw opgebouwd tarief voor 2027.
- De vastgestelde realisatiecijfers 2025.
- Rentebaten worden incidenteel voor de eerste jaarschijf geraamd o.b.v. het saldo van de schatkist en het geldende rentepercentage op 01-01 van het jaar waarin de begroting vastgesteld wordt. Voor deze begroting is dat dus 2026. Vanwege het voorzichtigheidsbeginsel wordt het rentepercentage op 01-01 verminderd met 1%.
- De baten zijn berekend op basis van het principe P*Q, waarbij het gerealiseerde aantal uren * het functionele tarief afgerekend wordt.
  - Voor stagiaires geldt in basis het 0-tarief
  - Voor opdrachten voor ODNL zijn landelijk aangepaste tarieven afgesproken.
  - In uitzonderlijke gevallen kan besloten worden om een opdracht onder andere voorwaarden aan te gaan.
- In tegenstelling tot voorgaande bullet zijn de volgende onderdelen gebaseerd op vaste bijdrage waarbij meer- of minder werk niet met de opdrachtgevers verrekend wordt:
  - Collectieve Taken
  - Bodeminformatiesysteem
  - Milieuklachtencentrale
  - Samen Sterk in Brabant
- Baten die wij ontvangen vanuit het UWV voor personeelsgerelateerde aangelegenheden zoals zwangerschapsverlof.
- Samen Sterk in Brabant: In de begroting 2026 is SSiB voor het eerst opgenomen als een aparte ontwikkeling in plaats van binnen het programma Regionale dienstverlening en Collectieve ontwikkelingen. SSiB hanteert echter een eigen planning en control-cyclus inclusief bijbehorende documenten zoals het meerjarenprogramma en het jaarverslag. De inhoudelijke aansturing ligt bij de stuurgroep SSiB.
  Echter, zolang SSiB formeel geen aparte entiteit is, is het aan het Algemeen Bestuur van de ODBN om de begroting van SSiB formeel vast te stellen. Daarom is in deze begroting van de ODBN, na de toelichting op de baten en lasten van de 3 programma's, de complete begroting van SSiB als aparte paragraaf opgenomen. Met de vaststelling van deze begroting worden formeel ook deze opgenomen baten geautoriseerd.

Lasten

Bij de ramingen voor de lasten is rekening gehouden met:

- De vastgestelde realisatiecijfers 2025;
- De formatie 2026 aangepast op basis van de urenraming 2027;
- De budgetten 2026 zijn gecorrigeerd met de geactualiseerde indexeringscijfers voor 2024 tm 2026 en de nieuwe prijsindex van 2,3% voor 2027 conform de Macro Economische Verkenning van het CPB van september 2025;
- De loonindex van 1,6% is gebaseerd op de vastgestelde cao 2025-2027.
- De personele lasten zijn geraamd tegen trede 10;
- De KPI voor overhead bedraagt 22%
- Norm fte's overhead 19%
- Norm loonsom overhead 19%
- Een totale formatieomvang van 301,94 fte, waarvan 244,57 fte in het primair proces en 57,37 fte in de overhead;
- De benodigde inzet van medewerkers die de opdracht gaan uitvoeren is berekend op gemiddeld 1.294,4 declarabele uren per fte in het primaire proces.
- Samen Sterk in Brabant: In de begroting 2026 is SSiB voor het eerst opgenomen als een aparte ontwikkeling in plaats van binnen het programma Regionale dienstverlening en Collectieve ontwikkelingen. SSiB hanteert echter een eigen planning en control-cyclus inclusief bijbehorende documenten zoals het meerjarenprogramma en het jaarverslag. De inhoudelijke aansturing ligt bij de stuurgroep SSiB.
  Echter, zolang SSiB formeel geen aparte entiteit is, is het aan het Algemeen Bestuur van de ODBN om de begroting van SSiB formeel vast te stellen. Daarom is in deze begroting van de ODBN, na de toelichting op de baten en lasten van de 3 programma's, de complete begroting van SSiB als aparte paragraaf opgenomen. Met de vaststelling van deze begroting worden formeel ook deze opgenomen lasten geautoriseerd.

3 Baten en lasten begroting 2027-2030

Overzicht van baten en lasten 2027

OMSCHRIJVING BEDRAGEN X €1.000	LASTEN 2027	BATEN 2027	SALDO PER PROGRAMMA	MUTATIES RESERVES	SALDO NA BESTEMMING
Regionale dienstverlening	1.050	1.126	76	122	198
Individuele dienstverlening	24.073	35.222	11.149	0	11.149
Bedrijfsvoering incl. onvoorzien	12.580	1.233	-11.347	0	-11.347
TOTAAL	**37.702**	**37.581**	**-122**	**122**	**0**
RESULTAAT 2027					**0**

Totaal lasten verdeeld naar programma's en overhead

TOTAAL LASTEN BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027		
			TOTAAL	PRIMAIR	OVERHEAD
Personeel en inhuur	30.034	29.198	**30.491**	24.643	5.848
Overige personeelslasten	2.075	1.944	**2.006**	1.609	397
ICT- en Organisatiekosten	3.682	3.525	**3.696**	1.884	1.812
Overige lasten	1402	932	**1.410**	480	930
SUBTOTAAL BEDRIJFSVOERING	**37.194**	**35.600**	**37.602**	**28.615**	**8.987**
Onvoorzien	0	100	**100**	0	100
TOTAAL LASTEN	**37.194**	**35.700**	**37.702**	**28.615**	**9.087**

Overzicht meerjarenperspectief

OMSCHRIJVING BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
LASTEN						
Regionale dienstverlening	3.638	1.261	**1.050**	849	849	849
Individuele dienstverlening	20.835	22.802	**24.073**	24.080	24.080	24.080
Bedrijfsvoering	12.721	11.537	12.480	12.434	12.434	12.434
Onvoorzien	0	100	100	100	100	100
TOTAAL LASTEN EXPLOITATIE	**37.194**	**35.700**	**37.702**	**37.462**	**37.462**	**37.462**
Toevoegingen aan reserves	0	0	**0**	0	0	0
TOTAAL LASTEN	**37.194**	**35.700**	**37.702**	**37.462**	**37.462**	**37.462**

OMSCHRIJVING BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
BATEN						
Regionale dienstverlening	5.160	1.480	**1.126**	1.127	1.127	1.127
Individuele dienstverlening	32.146	33.106	**35.222**	35.270	35.270	35.270
Bedrijfsvoering	1.606	996	1.233	1.064	1.064	1.064
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
TOTAAL BATEN EXPLOITATIE	**38.912**	**35.582**	**37.581**	**37.462**	**37.462**	**37.462**
Onttrekkingen aan reserves	302	118	**122**	0	0	0
TOTAAL BATEN	**39.213**	**35.700**	**37.702**	**37.462**	**37.462**	**37.462**

OMSCHRIJVING BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
Totaal lasten	37.194	35.700	37.702	37.462	37.462	37.462
Totaal baten	38.912	35.582	37.581	37.462	37.462	37.462
SALDO VAN BATEN EN LASTEN EXCL. MUTATIES RESERVES	**1.717**	**-118**	**-122**	**0**	**0**	**0**
Stortingen in reserves	0	0	**0**	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	302	118	122	0	0	0
TOTAAL MUTATIES RESERVES	**302**	**118**	**122**	**0**	**0**	**0**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN INCL. MUTATIES RESERVES	**2.018**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

4 Toelichting op baten en lasten 2027

In dit onderdeel van de financiële begroting wordt een toelichting op hoofdlijnen gegeven van de belangrijkste verschillen tussen de in de begroting 2026 en de begroting 2027 gepresenteerde bedragen.

Aan het eind van dit onderdeel wordt nader ingegaan op de benodigde capaciteit aan declarabele uren voor de uitvoering van alle werkzaamheden. Deze worden afgezet tegen de beschikbare declarabele uren op grond van de in de begroting opgenomen formatie. Tevens zal inzicht worden gegeven in de te hanteren functionele tarieven voor het begrotingsjaar 2027.

Programma Regionale Dienstverlening en Collectieve Ontwikkelingen

PROGRAMMA REGIONALE DIENSTVERLENING EN COLLECTIEVE ONTWIKKELINGEN BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	VERSCHIL
Personeel	2.861*	955	**700**	**-255**
Bedrijfsmiddelen	776*	306	**350**	**43**
TOTAAL LASTEN	**3.638**	**1.261**	**1.050**	**-211**
Collectieve taken	904	922	**951**	**29**
Overige regionale programma's	4.256*	558	**175**	**-383**
TOTAAL BATEN	**5.160**	**1.480**	**1.126**	**-354**
SALDO	**1.522**	**219**	**76**	**-143**

* *De mutatie van deze bedragen tussen 2025 en 2026 wordt veroorzaakt door het anders presenteren van de begroting van Samen Sterk in Brabant in de begroting 2026.*

Personeel

De personele lasten nemen af als gevolg van het stoppen van de opdracht uit de Specifieke uitkering Toezicht en Handhaving Energie informatieplicht. Momenteel worden er gesprekken gevoerd over het doorzetten van deze specifieke opdracht of het verstrekken van een nieuwe opdracht. Wanneer dit het geval is, zal dit tot een aanpassing van de begroting leiden.

Bedrijfsmiddelen

De bedrijfsmiddelen zijn vergelijkbaar tussen de begroting 2026 en 2027, hier zit alleen de indexeringen op basis van de Macro Economische verkenningen tussen.

Baten

De baten van Collectieve Taken zijn geïndexeerd als gevolg van de indexeringen van de lonen en de prijsgevoelige uitgaven. Voor overige regionale programma's is een afname te zien, het gaat hier om de baten vanuit de Specifieke uitkering THE waarvan de huidige regeling tot en met 2026 loopt.

Programma Individuele Dienstverlening

PROGRAMMA INDIVIDUELE DIENSTVERLENING BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	VERSCHIL
Personeel	20.272	22.672	**23.943**	**1.270**
Bedrijfsmiddelen	563	130	**130**	**0**
TOTAAL LASTEN	**20.835**	**22.802**	**24.073**	**1.270**
Basis- en VTH verzoektaken	18.549	18.838	**22.341**	**3.503**
(Overige) Verzoektaken	12.500	13.443	**12.029**	**-1.413**
Aanvullende verzoektaken	1.098	825	**852**	**26**
TOTAAL BATEN	**32.146**	**33.106**	**35.222**	**2.116**
SALDO	**11.311**	**10.304**	**11.149**	**845**

Personeel

De lasten binnen dit programma betreffen de personeelskosten voor de medewerkers die uitvoering geven aan de werkprogramma's van de gemeenten en de provinciale opdracht. Het gaat hierbij om de kerntaken van de ODBN op het gebied van vergunningverlening en toezicht & handhaving. De orders zijn opdrachten die buiten de reguliere opdrachten om door deelnemers en niet-deelnemers bij de ODBN belegd worden. De lasten stijgen enerzijds door de indexering van de lonen conform de geldende cao. Anderzijds zorgt een toename van het aantal in te zetten uren voor hogere personeelslasten over de programma's.

Bedrijfsmiddelen

De begrote bedragen voor bedrijfsmiddelen binnen programma Individuele Dienstverlening betreffen geraamde projectkosten. Dit zijn kosten die ten behoeve van de uitvoering van de reguliere opdracht gemaakt worden die doorbelast worden naar de betreffende opdrachtgever. In de batenraming is hier ook rekening mee gehouden, deze zitten in de basis- en verzoektaken.

Omzet Basistaken, verzoektaken & Overige verzoektaken

Op basis van de gemeentelijke concept-werkprogramma's 2027 en de provinciale opdracht 2026 is een urenraming 2027 gemaakt. De uren uit de urenraming 2027 zijn met het gemiddelde incidentele tarief voor 2027 geraamd.

Aanvullende verzoektaken

Dit betreffen opdrachten die bij de ODBN belegd worden buiten de reguliere werkprogramma's om. Dit zijn opdrachten van onze deelnemers, maar soms ook van niet-deelnemers. De urenraming 2027 is gelijk gehouden aan voorgaande jaren en is met het gemiddelde incidentele tarief voor 2027 in deze begroting opgenomen. Aangezien dit een hoger tarief is dan het vorige begrotingsjaar, leidt dit tot een stijging van de baten op dit onderdeel.

Programma Bedrijfsvoering

PROGRAMMA BEDRIJFSVOERING BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	VERSCHIL
Personeel en inhuur	6.900	5.571	**5.848**	**277**
Opleidingen en loopbaanbegeleiding	895	929	**970**	**41**
Dienstreizen/ woon-werk	543	461	**483**	**22**
Overige personele kosten	575	527	**552**	**26**
Organisatie	164	377	**366**	**-11**
Huisvesting	803	820	**860**	**40**
Kantoorkosten	95	218	**228**	**11**
Informatisering/ automatisering	2.345	2.064	**2.464**	**400**
Vervoermiddelen	49	74	**78**	**4**
Externe deskundigheid	96	280	**294**	**14**
Overige lasten	256	216	**336**	**121**
SUBTOTAAL BEDRIJFSVOERING	**12.721**	**11.536**	**12.480**	**945**
Onvoorzien	0	100	**100**	**0**
TOTAAL LASTEN	**12.721**	**11.636**	**12.580**	**945**
Rentebaten	512	236	**169**	**-67**
Personeel en inhuur	1077	0	**300**	**300**
Overige baten	17	760	**764**	**5**
TOTAAL BATEN	**1.606**	**996**	**1.233**	**238**
SALDO	**-11.116**	**-10.640**	**-11.347**	**-707**

Personeel
De personeelslasten worden conform de cao geïndexeerd voor 2027. Hierdoor loopt het personeelsbudget op.

Opleidingen en loopbaanbegeleiding
Het opleidingsbudget volgt de ontwikkeling van de loonkosten, het opleidingsbudget bedraagt 3% van de loonkosten conform het robuustheidscriterium. Hiermee heeft de organisatie voldoende budget om de opleidingsbehoefte mee in te vullen. Door gestegen personeelslasten (loonindexering van 1,6% en het aantal opgenomen uren in de opdrachten) organisatiebreed, is ook dit budget gestegen.

Informatisering/ automatisering
Binnen het Informatisering/ automatiseringsbudget wordt aanvullend lastenbudget ten bedrage van € 300.000 ingezet ter dekking van de oplopende ICT kosten.

Organisatiekosten en overige lasten
Onder organisatiekosten vallen budgetten zoals huisvesting en facilitaire zaken. Deze budgetten zijn geïndexeerd conform de Macro Economische Verkenningen (MEV). Ook de overige lasten zijn conform de MEV geïndexeerd.

Rentebaten
De rentebaten in de begroting 2027 zijn lager dan in de voorgaande begrotingen als gevolg van het gedaalde rentepercentage.

Personeel (baten)
Hier zijn met ingang van de begroting 2027 de inkomsten vanuit het UWV voor bijzondere verlofsoorten geraamd. Dit leidt tot een verruiming van de ICT kosten.

Overige baten
Vanuit SSiB wordt een bijdrage ontvangen voor de overhead van de ODBN. Ten opzichte van het vorige jaar is deze geïndexeerd.

Reserves

PROGRAMMA RESERVES BEDRAGEN X €1.000	REKENING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027
Storting in de reserves	0	0	**0**
TOTAAL LASTEN	**0**	**0**	**0**
Onttrekking aan reserves	302	118	**122**
TOTAAL BATEN	**302**	**118**	**122**
SALDO	**302**	**118**	**122**

Stortingen in de reserves
In deze begroting zijn geen stortingen in de reserves opgenomen.

Onttrekking aan reserves
De opgenomen onttrekking aan de reserve bestaat uit de onttrekking aan de bestemmingsreserve ISV voor het incidentele project Sanering Verkeerslawaai. Het betreft de geluidsanering van diverse woningen in het werkgebied van de ODBN. Wanneer deze woningen gesaneerd zijn, stopt het project. Het Algemeen Bestuur heeft hier in 2019 een bedrag van € 2.500.000 voor beschikbaar gesteld. Met deze onttrekking voor de begroting van 2027 is het maximum van het beschikbare budget nog niet bereikt. Naar verwachting wordt het project in 2027 afgerond.

5 Samen Sterk In Brabant

Voor de uitvoering van toezicht en handhaving in het Brabantse buitengebied werken de handhavingspartners in Noord-Brabant samen in het samenwerkingsverband Samen Sterk in Brabant (SSiB). Ter versterking van het samenwerkingsverband en ter ondersteuning van de uitvoering, is het handhavingsteam van SSiB opgericht. Het handhavingsteam is onder het formele werkgeverschap van de ODBN geplaatst.

Om de partners zicht en invloed te geven op het samenwerkingsverband en de werkzaamheden van het handhavingsteam, is de stuurgroep opgericht. In de stuurgroep worden alle partners uit het samenwerkingsverband vertegenwoordigd. Hierin is bepaald dat het handhaven op wildcrossen, afvaldumpingen en stroperij de prioriteiten van het handhavingsteam zijn. SSiB legt inhoudelijke verantwoording af binnen de stuurgroep.

De partners binnen het samenwerkingsverband dragen met een financiële bijdrage bij aan de instandhouding van het handhavingsteam van SSiB. De omgevingsdiensten OMWB en ODZOB hebben de bekostiging van SSiB vanaf 2025 structureel in hun begroting opgenomen. De Provincie heeft een aanvullende opdracht aan het handhavingsteam van SSiB verstrekt voor de jaren 2024 en 2025 t/m 2027. De overige deelnemers dragen hun bijdrage rechtstreeks af aan de ODBN.

SSiB legt jaarlijks inhoudelijk verantwoording af in het jaarverslag (Zie www.ssibbrabant.nl). De inhoudelijke aansturing van SSiB vindt plaats door de stuurgroep SSiB. In deze begroting is de ontvlechting van SSiB uit de financiële begroting van de ODBN duidelijk zichtbaar geworden. Daarom zijn de financiële begrotingscijfers van SSiB hieronder opgenomen en niet meer in programma 1 Regionale Dienstverlening en Collectieve Ontwikkelingen. In programma 3 Bedrijfsvoering zijn alleen nog de baten voor het aandeel overhead dat SSiB genereert opgenomen.

Zolang SSiB geen aparte entiteit is, is het nog aan het Algemeen Bestuur van de ODBN om de begroting van SSiB formeel vast te stellen. De inhoudelijke aansturing ligt bij de stuurgroep SSiB. Als onderdeel van de technische ontvlechting van SSiB uit deze begroting is hieronder de financiële begroting van SSiB weergegeven.

PROGRAMMA SSIB	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027
Loonkosten	1.780.256	1.805.135
- opslag overhead	757.238	764.354
Werkbudgetten SSiB	491.456	487.928
TOTAAL LASTEN SSIB	**3.028.950**	**3.057.417**
Bijdrage ODZOB werkgebied	**388.300**	**397.636**
Bijdrage OMWB werkgebied	**404.330**	**414.052**
Bijdrage ODBN werkgebied		
- Gemeente Bernheze	15.230	15.596
- Gemeente Boekel	9.550	9.780
- Gemeente Boxtel	12.350	12.647
- Gemeente Meierijstad	23.960	24.536
- Gemeente Oss	22.170	22.703
- Gemeente 's-Hertogenbosch	14.740	15.094
- Gemeente Sint Michielsgestel	11.830	12.114
- Gemeente Vught	8.830	9.042
- Gemeente Maashorst	19.580	20.051
- Gemeente Land van Cuijk	42.540	43.563
- provincie Noord Brabant	72.430	74.171
Bijdrage provincie Impuls	**1.645.000**	**1.645.000**
Bijdrage overige deelnemers	**138.110**	**141.431**
Rijkssubsidie voor behoud Groene Boa capaciteit	**200.000**	**200.000**
TOTAAL BATEN SSIB	**3.028.950**	**3.057.417**
SALDO	**0**	**0**

Uitgangspunten opstellen begroting SSiB

Voor de begroting 2027 zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd voor SSiB als in de begroting 2026. De mutatie in de totale lasten en baten komen voort uit de indexatie.
Loonkosten SSiB

Dit betreft de directe loonkosten van de medewerkers van SSiB. We hebben het dan over de BOA's, juristen en direct leidinggevende.

Doorbelasting ODBN-dienstverlening

SSiB maakt gebruik van diverse faciliteiten van de ODBN. Denk hierbij aan gebruik kantoorruimte, ICT- en HR-faciliteiten. De kosten welke de ODBN maakt worden doorbelast aan de begroting van SSiB.

Werkbudgetten SSIB

SSiB kent verschillende werkbudgetten om de uitvoer van de werkzaamheden mogelijk te maken. Hierbij kan gedacht worden aan lease- en brandstofkosten van de auto's van BOA's, maar ook opleidingskosten en kosten voor communicatie.

Bijdrage deelnemers

De kosten van SSiB worden gedekt uit bijdragen van deelnemers. De begroting is daarmee sluitend.

Resultaat SSiB

In bovenstaande begroting van SSiB zijn lasten en baten in evenwicht en ontstaat er geen resultaat. Mocht er in de realisatie een resultaat op SSiB ontstaan dan wordt dit resultaatbepalend voor de jaarrekening van de ODBN en in de egalisatiereserve SSiB gemuteerd.

Urenraming 2027 tot en met 2030

Het totale volume van de werkzaamheden voor 2027 is gebaseerd op de concept-werkprogramma's 2027 (maart 2026) voor de gemeenten. Voor de Provincie is dit gedaan op basis van de definitieve opdracht 2026. Daar zijn de uren uit de regionale dienstverlening en de raming voor de orders aan toegevoegd.

In onderstaande tabel staan het verwachte aantal benodigde uren per programma:

PROGRAMMA'S	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
Vergunningverlening	53.529	**57.085**	57.085	57.085	57.085
Toezicht & handhaving	85.376	**87.812**	87.812	87.812	87.812
TOTAAL BASISTAKEN	**138.905**	**144.897**	**144.897**	**144.897**	**144.897**
Vergunningverlening	64.826	**57.945**	57.945	57.945	57.945
Toezicht & handhaving	19.873	**21.187**	21.187	21.187	21.187
Overige verzoektaken	21.823	**19.762**	19.762	19.762	19.762
TOTAAL VERZOEKTAKEN	**106.522**	**98.894**	**98.894**	**98.894**	**98.894**
Overige werkzaamheden	**27.239**	**37.696**	**37.696**	**37.696**	**37.696**
TOTAAL OVERIGE WERKZAAMHEDEN	**27.239**	**37.696**	**37.696**	**37.696**	**37.696**
Aanvullende opdrachten	7.000	**7.000**	7.000	7.000	7.000
TOTAAL AANVULLENDE OPDRACHTEN	**7.000**	**7.000**	**7.000**	**7.000**	**7.000**
TOTAAL INDIVIDUELE DIENSTVERLENING	**279.666**	**288.487**	**288.487**	**288.487**	**288.487**
Collectieve taken	7.294	**7.294**	7.294	7.294	7.294
Omgevingswet	0	**0**	0	0	0
Sanering verkeerslawaai	1.000	**1.000**	0	0	0
Crisisbeheersing & klachtenregeling	40	**40**	40	40	40
Bodemloket	100	**100**	100	100	100
SPUK THE*	3.241	**n.t.b.**	0	0	0
Van inrichting naar MBA	0				
Beheer en nazorg stortplaat-sen	100	**100**	100	100	100
TOTAAL REGIONALE DIENSTVERLENING	**11.775**	**8.534**	**7.534**	**7.534**	**7.534**
TOTAAL ODBN	**291.441**	**297.021**	**296.021**	**296.021**	**296.021**

** De huidige SPUK THE regeling loopt af eind 2026. Onlangs is bekend geworden dat deze regeling verlengd gaat worden, alleen de omvang is nog niet duidelijk. Zodra deze duidelijk is zal de regeling financieel verwerkt worden.*

In vergelijking met de vorige begroting zien we een toename van ruim 8.800 uren binnen Individuele dienstverlening. Deze mutatie wordt veroorzaakt door een stijging van bijna 13.000 uren in het gemeentelijk werkprogramma tussen de vastgestelde begroting 2026 en deze ontwerpbegroting en een afname in de provinciale opdracht van circa 4.000 uren.

Binnen regionale dienstverlening daalt het aantal uren met ruim 3.000 uren als gevolg van het wegvallen van de Specifieke uitkering Toezicht en handhaving.

Formatie voor begrote uren

Er is een formatie van bijna 301,94 fte opgenomen in de begroting, waarvan ruim 244 fte in het primair proces. Deze formatie is nodig om de geraamde uren te kunnen realiseren.

De ruimte die maximaal wordt benut voor overheadformatie in fte is 19% van de totale formatie. Voor 2027 komt dat neer op ruim 57,4 fte. Dit betreft de zogenoemde 'personele overhead' in fte's.

De benodigde uren kunnen niet alleen door eigen medewerkers worden gerealiseerd. Vandaar dat er ook in 2026 nog een beroep op externe inhuur gedaan moet worden om de gevraagde programma's te kunnen realiseren. Hier is met de nieuwe formatieberekening al rekening mee gehouden. We streven naar een flexschil van maximaal 20% van de formatie. Met deze flexschil kan ook sneller geschakeld worden wanneer het aanbod van werk even minder is.

7 Tariefontwikkeling

Algemene uitgangspunten

De ODBN hanteert in de begroting een gemiddeld uurtarief voor de geraamde bijdragen van de deelnemers. De facturatie vindt plaats tegen de functionele tarieven, gebaseerd op de functionele inschaling van degene die de werkzaamheden uitvoert.

Ontwikkeling tarief

Het gemiddelde tarief is voor 2027 opgebouwd aan de hand van loonindexatie, de prijsindexatie en de aanpassingen volgens het werkprogramma en de nieuwe provinciale opdracht. Het structurele tarief uit de Kadernota 2027 is € 121,81 en dat blijft in de begroting 2027 onveranderd.

BEREKENING UURTARIEF 2027	TARIEF
TARIEF KADERNOTA 2027	**121,81**
Geen mutaties tov Kadernota 2027	
STRUCTUREEL TARIEF BEGROTING 2027	**121,81**
Incidentele korting uit rentebaten	-/- 0,17
TARIEF INCIDENTEEL 2027	**121,64**

Vanwege het positieve rentepercentage en de grote reservepositie van de ODBN ontvangen wij incidenteel rentebaten. We willen voorkomen dat onze deelnemers grote bedragen moeten voorfinancieren waardoor 'dood geld' op de rekening van de ODBN komt te staan. Daarom presenteren we voor de begroting 2027, in overeenstemming met de lijn van 2025 en 2026, een incidentele korting van € 0,17 op het structurele tarief van € 121,81. Het incidentele tarief komt hiermee uit op € 121,64.

Berekening gemiddeld uurtarief 2027

BEREKENING UURTARIEF 2027	DIRECTE LOONKOSTEN PRIMAIR PROCES	KOSTEN PRIMAIR PROCES	OVERHEAD	TOTAAL
TOTAAL LASTEN	**27.350.064**	**6.057.649**	**9.182.050**	**37.702.302**
Lasten gedekt door vaste bijdrage	575.864	479.581	1.392.511	2.489.103
TOTAAL LASTEN TE DEKKEN VIA TARIEVEN	**26.774.200**	**5.578.068**	**7.789.539**	**35.213.199**
Geraamde declarabele uren in begroting	297.021			
Uren gedekt door andere bijdrage	7.534			
TOTAAL LASTEN TE DEKKEN VIA TARIEVEN	**289.487**			
GEMIDDELD TARIEF	**€ 75,46**	**€ 19,27**	**€ 26,91**	**€ 121,64**
	62%	**16%**	**22%**	**100%**

Bij het berekenen van het uurtarief worden alle kosten die bekostigd worden uit vaste bijdrage uitgezonderd in de tariefberekening.

Functionele tarieven

FUNCTIESCHAAL	TARIEF 2026	TARIEF 2027
Niveau 5	€ 77,56	**€ 79,72**
Niveau 6	€ 81,20	**€ 83,56**
Niveau 7	€ 88,64	**€ 91,12**
Niveau 8	€ 99,88	**€ 102,68**
Niveau 9	€ 112,04	**€ 115,16**
Niveau 10	€ 123,80	**€ 127,28**
Niveau 11	€ 141,08	**€ 145,44**
Niveau 12	€ 158,36	**€ 163,28**
Niveau 13	€ 170,52	**€ 175,80**
Niveau 14	€ 185,28	**€ 190,96**
Niveau 15	€ 201,32	**€ 207,60**
Niveau 16	€ 218,80	**€ 224,64**

8 Overzicht incidentele baten en lasten

INCIDENTELE LASTEN BEDRAGEN X € 1.000	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
REGIONALE DIENSTVERLENING	**508**	**122**	**0**	**0**	**0**
Toezicht en handhaving Energiebesparingsplicht	389	0	0	0	0
Sanering verkeerslawaai	118	122	0	0	0
INDIVIDUELE DIENSTVERLENING	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
BEDRIJFSVOERING	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
STORTING IN DE RESERVES	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAAL INCIDENTELE LASTEN	**507**	**122**	**0**	**0**	**0**

INCIDENTELE BATEN BEDRAGEN X € 1.000	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
REGIONALE DIENSTVERLENING	**507**	**122**	**0**	**0**	**0**
Toezicht en handhaving Energiebesparingsplicht	389	0	0	0	0
Sanering verkeerslawaai	118	122	0	0	0
INDIVIDUELE DIENSTVERLENING	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
BEDRIJFSVOERING	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
STORTING IN DE RESERVES	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAAL INCIDENTELE LASTEN	**507**	**122**	**0**	**0**	**0**

BEDRAGEN X € 1.000	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029	BEGROTING 2030
Lasten	507	122	0	0	0
Baten	507	122	0	0	0
SALDO	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

9 Uiteenzetting financiële positie

Algemeen

Op grond van artikel 20 van de Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient in de begroting een uiteenzetting van de financiële positie opgenomen te worden. In het programmaplan is al het bestaande en nieuw beleid per programma beschreven. Hierna wordt de geprognosticeerde balans gepresenteerd en het EMU-saldo meerjarig weergegeven. Tenslotte wordt het verloop van de reserves en voorzieningen meerjarig zichtbaar gemaakt.

Meerjarig investeringsplan 2027

Per begrotingsjaar 2027 worden investeringen vastgelegd in een Meerjarig Investeringsplan (MIP). Hiermee wordt meer inzicht gegeven in welke toekomstige investeringen gepland staan om zo een beter totaal inzicht te geven. Met het vaststellen van de Begroting 2027 worden de investeringen/kredieten gepland in 2027 gevoteerd. De investeringen in de jaren daarna worden in toekomstige begrotingen vastgesteld en gelden als prognose Op basis van de investeringen 2027 en de meerjarige investeringen bepalen we of de kapitaallasten structureel gedekt kunnen worden. De kapitaallasten van dit MIP zijn structureel gedekt binnen de Begroting 2027 en zijn onderdeel van Programma 3 Bedrijfsvoering.

Voor de investeringen in 2027 wordt hieronder een korte toelichting gegeven waarvoor de investeringen aangevraagd worden.

Hardware devices 2027

Het betreft hier de geplande vervanging van laptops, tablets en telefoons die in de organisatie in gebruik zijn.

Vervanging beeldschermen

In 2027 worden de beeldschermen die op kantoor in gebruik zijn vervangen. De schermen zijn verouderd en de technische levensduur is verstreken.

Vervanging 10 vergaderfaciliteiten

In diverse vergaderruimtes zijn technische vergaderfaciliteiten geïnstalleerd (beeldscherm en communicatiesysteem) om hybride vergaderingen mogelijk te maken. Deze vergadersystemen zijn deels in 2021 in gebruik genomen en afgeschreven.

Verbouwing pand agv geluidsoverlast overlegruimtes

De diverse vergader- en spreekkamers binnen het pand hebben problemen met geluidsoverdracht om dit structureel aan te pakken is aanpassing van de opbouw van de vergaderruimtes noodzakelijk.

INVESTERING OMSCHRIJVING	FASERING VAN INVESTERING				TOTAAL INVESTERINGS BEDRAG	AFSCHRIJF TERMIJN IN JAAR
	2027	2028	2029	2030		
Hardware devices 2027*	€ 115.000				€ 115.000	3
Hardware devices 2028*		€ 140.500			€ 140.500	3
Hardware devices 2029*			€ 162.500		€ 162.500	3
Hardware devices 2030*				€ 243.500	€ 243.500	3
Vervanging beeldschermen	€ 75.000				€ 75.000	5
Vervangen vergaderfaciliteiten	€ 90.000				€ 90.000	5
Vervangen vergaderfaciliteiten		€ 84.000			€ 84.000	5
Vervangen switches				€ 30.000	€ 30.000	5
Vervangen accespoints				€ 25.000	€ 25.000	5
Verbouwing pand geluidsoverlast overlegruimtes	€ 100.000				€ 100.000	10
Meubilair bureaustoelen			€ 37.500	€ 150.000	€ 187.500	5
Vervanging bureaus			€ 37.500	€ 150.000	€ 187.500	10
Vervanging meubilair vergaderzaal			€ 20.000	€ 60.000	€ 80.000	10
TOTAAL	**€ 380.000**	**€ 224.500**	**€ 257.500**	**€ 658.500**	**€ 1.520.500**	

Tabel Meerjarig investeringsplan

* *In verband met gelijke afschrijftermijn en beperkte budgetomvang worden laptops, tablets en telefoons onder 1 krediet gepresenteerd.*

Geprognosticeerde balans

In deze meerjarig geprognosticeerde balans is uitgegaan van bestaand beleid. In het onderstaand overzicht is de prognosticeerde begin- en eindbalans weergegeven voor zowel het begrotingsjaar 2027 als het meerjarenperspectief voor de jaren 2028 tot en met 2030.

GEPROGNOSTICEERDE BALANS	BALANS 2025	BALANS 2026	BALANS 2027	BALANS 2028	BALANS 2029	BALANS 2030
ACTIVA						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	1.032	866	**1.022**	896	766	944
Vlottende activa						
Uitzettingen korter dan 1 jr	19.431	18.954	**18.766**	18.892	19.021	18.844
Liquide middelen	201	0	**0**	0	0	0
Overlopende activa	956	956	**956**	956	956	956
TOTAAL ACTIVA	**21.620**	**970**	**22.590**	**20.744**	**20.744**	**20.744**
PASSIVA						
Vaste passiva						
Eigen vermogen	10.619	9.689	**9.571**	9.571	9.571	9.571
Voorzieningen	6.780	6.866	**6.952**	6.952	6.952	6.952
Schulden langer dan 1 jr	0	0	**0**	0	0	0
Vlottende passiva						
Schulden korter dan 1 jr	1.675	1.675	**1.675**	1.675	1.675	1.675
Overlopende passiva	2.546	2.546	**2.546**	2.546	2.546	2.546
Totaal passiva	**21.620**	**20.776**	**20.744**	**20.744**	**20.744**	**20.744**

EMU-saldo

EMU-SALDO	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	
Exploitatiesaldo voor mutatie reserves	-117.900	-121.600	+
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	278.096	350.293	+
Dotaties aan voorzieningen	113.000	86.000	+
In- en desinvesteringen	102.000	380.000	-
Onttrekkingen aan voorzieningen	0	0	-
EMU SALDO	**171.196**	**-65.307**	
Totale lasten	35.817.814	37.702.302	
EMU SALDO ALS % TOTALE LASTEN	**0,48%**	**-0,17%**	

Het EMU-saldo 2027 geeft een negatief percentage van -0,17%. De belangrijkste oorzaak voor deze negatieve waarde is het toegenomen investeringsbedrag ten opzichte van eerdere jaren. Meer informatie over de investeringen kunt u terugvinden in het Meerjarig Investeringsplan 2027 dat eerder in deze paragraaf is gepresenteerd.

Verloop van reserves en voorzieningen

VERLOOP RESERVES BEDRAGEN IN € 1.000	STAND 31-12-2025	MUTATIE 2026	STAND 31-12-2026	RESULTAAT 2027	TOE-VOEGING 2027	ONT-TREKKING 2027	STAND 31-12-2027
RESERVES							
ALGEMENE RESERVES							
Algemene reserve ODBN	2.062	0	2.062	0	0	0	2.062
BESTEMMINGSRESERVES							
ISV	5.517	118	5.635	0	0	118	5.517
HR-instrumentarium	123	0	123	0	0	0	123
Egalisatiereserve SSIB	340	0	340	0	0	0	340
Reserve incidentele projecten	559	970	1.529	0	0	0	1.529
TOTAAL RESERVES	**8.601**	**1.088**	**9.689**	**0**	**0**	**118**	**9.571**
VOORZIENINGEN							
Nazorg Voorste Heide	5.148	86	5.234	0	86	0	5.320
WW-verplichting	409	0	409	0	0	0	409
Transitievergoeding	7	0	7	0	0	0	7
Voorziening RVU	5	0	5	0	0	0	5
Spaaruur/overuur-verlof	146	0	146	0	0	0	146
Spaarverlof	29	0	29	0	0	0	29
Verlofuren	1.036	0	1.036	0	0	0	1.036
TOTAAL VOORZIENINGEN	**6.780**	**86**	**6.866**	**0**	**86**	**0**	**6.952**

Overzicht uitgaven per taakveld

TAAKVELD	TAAKVELD OMSCHRIJVING	LASTEN 2027	BATEN 2027	SALDO 2027
0.1	Bestuur	187.975	0	**187.975**
0.10	Mutaties reserves	0	-121.600	**-121.600**
0.4	Overhead	12.292.075	-300.000	**11.992.075**
0.5	Treasury	0	-169.000	**-169.000**
0.8	Overige baten en lasten	100.000	-764.353	**-664.353**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	135.373	-128.403	**6.970**
7.3	Afval	118.000	0	**118.000**
7.4	Milieubeheer	27.926.289	-39.276.356	**-11.350.067**
		40.759.712	**-40.759.712**	**0**

Uitsplitsing taakveld per programma

Regionale dienstverlening en collectieve ontwikkelingen

TAAKVELD	TAAKVELD OMSCHRIJVING	LASTEN 2027	BATEN 2027	SALDO 2027
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	135.373	-128.403	**6.970**
7.3	Afval	118.000	0	**118.000**
7.4	Milieubeheer	796.213	-997.419	**-201.206**
		1.049.586	**-1.125.822**	**-76.236**

Individuele dienstverlening

TAAKVELD	TAAKVELD OMSCHRIJVING	LASTEN 2027	BATEN 2027	SALDO 2027
7.4	Milieubeheer	24.072.666	-35.221.527	**-11.148.861**
		24.072.666	**-35.221.527**	**-11.148.861**

Bedrijfsvoering

TAAKVELD	TAAKVELD OMSCHRIJVING	LASTEN 2027	BATEN 2027	SALDO 2027
0.1	Bestuur	187.975	0	**187.975**
0.4	Overhead	12.292.075	-300.000	**11.992.075**
0.5	Treasury	0	-169.000	**-169.000**
0.8	Overige baten en lasten	100.000	-764.353	**-664.353**
		12.580.050	**-1.233.353**	**11.346.697**

Reserves

TAAKVELD	TAAKVELD OMSCHRIJVING	LASTEN 2027	BATEN 2027	SALDO 2027
0.10	Mutaties reserves	0	-121.600	**-121.600**
		0	**-121.600**	**-121.600**

10 Deelnemersbijdrage 2027

DEELNEMER (BEDRAGEN IN €)	PROGRAMMA 1	PROGRAMMA 1	PROGRAMMA 1	PROGRAMMA 2	PROGRAMMA 2	TOTAAL
	COLLECTIEVE TAKEN	KLACHTENREGELING	BODEMLOKET	BASIS- EN VTH VERZOEKTAKEN GEMEENTEN EN BASISTAKEN PROVINCIE	OVERIGE VERZOEKTAKEN GEMEENTEN, VERZOEKTAKEN + BUFFEROPDRACHTEN PROVINCIE EN AANVULLENDE OPDRACHTEN	2027
Gemeente Bernheze zonder korting	36.311	5.703	3.228	1.440.546	164.200	1.649.988
Korting incidenteel tarief	-51	0	0	-2.010	-229	-2.290
Gemeente Bernheze na korting	**36.260**	**5.703**	**3.228**	**1.438.536**	**163.971**	**1.647.698**
Gemeente Boekel	12.768	2.006	1.135	693.182	93.672	802.763
Korting incidenteel tarief	-18	0	0	-967	-131	-1.116
Gemeente Boekel na korting	**12.750**	**2.006**	**1.135**	**692.215**	**93.541**	**801.647**
Gemeente Boxtel	38.132	5.989	3.390	1.016.071	78.689	1.142.271
Korting incidenteel tarief	-53	0	0	-1.418	-110	-1.581
Gemeente Boxtel na korting	**38.079**	**5.989**	**3.390**	**1.014.653**	**78.579**	**1.140.690**
Gemeente Land van Cuijk	103.364	16.234	9.189	4.358.003	414.885	4.901.675
Korting incidenteel tarief	-144	0	0	-6.082	-579	-6.805
Gemeente Land van Cuijk na korting	**103.220**	**16.234**	**9.189**	**4.351.921**	**414.306**	**4.894.870**
Gemeente Maashorst	66.452	10.437	5.907	2.370.234	382.849	2.835.879
Korting incidenteel tarief	-93	0	0	-3.308	-534	-3.935
Gemeente Maashorst na korting	**66.359**	**10.437**	**5.907**	**2.366.926**	**382.315**	**2.831.944**
Gemeente Meierijstad	94.337	14.816	8.386	3.469.078	663.377	4.249.993
Korting incidenteel tarief	-132	0	0	-4.842	-926	-5.899
Gemeente Meierijstad na korting	**94.205**	**14.816**	**8.386**	**3.464.236**	**662.451**	**4.244.094**
Gemeente Oss	106.061	16.658	9.429	2.917.524	232.413	3.282.085
Korting incidenteel tarief	-148	0	0	-4.072	-324	-4.544
Gemeente Oss na korting	**105.913**	**16.658**	**9.429**	**2.913.452**	**232.089**	**3.277.541**
Gemeente 's-Hertogenbosch	179.885	28.252	0	2.620.964	199.281	3.028.382
Korting incidenteel tarief	-251	0	0	-3.658	-278	-4.187
Gemeente 's-Hertogenbosch na korting	**179.634**	**28.252**	**0**	**2.617.306**	**199.003**	**3.024.195**
Gemeente Sint-Michielsgestel	33.605	5.278	2.987	778.354	67.604	887.829
Korting incidenteel tarief	-47	0	0	-1.086	-94	-1.228
Gemeente Sint-Michielsgestel na korting	**33.558**	**5.278**	**2.987**	**777.268**	**67.510**	**886.601**
Gemeente Vught	36.761	5.774	3.268	706.764	110.238	862.806
Korting incidenteel tarief	-51	0	0	-986	-154	-1.192
Gemeente Vught na korting	**36.710**	**5.774**	**3.268**	**705.778**	**110.084**	**861.614**
Provincie Noord-Brabant	244.153	17.256	0	2.001.062	9.639.070	11.901.541
Korting incidenteel tarief	-341	0	0	-2.793	-13.452	-16.586
Provincie Noord-Brabant na korting	**243.812**	**17.256**	**0**	**1.998.269**	**9.625.618**	**11.884.955**
Diversen	0	0	0	0	852.690	852.690
Korting incidenteel tarief	0	0	0	0	-1.190	-1.190
Diversen na korting	**0**	**0**	**0**	**0**	**851.500**	**851.500**
TOTAAL	**950.500**	**128.403**	**46.919**	**22.340.560**	**12.880.967**	**36.347.349**

Let op: bovenstaande bijdragen zijn gebaseerd op de concept werkprogramma's 2027 en provinciale opdracht 2026. Voor de individuele begroting is het definitieve werkprogramma en opdracht 2027 relevant. De incidentele korting is alleen van toepassing op de programma's welke zijn berekend op uren.

Bijlagen

I Geactualiseerde risicoanalyse

OMSCHRIJVING	BEHEERSMAATREGELEN	KARAKTER	RISICO BEDRAG (IN EURO'S)	KANS	IMPACT (IN EURO'S)
Onevenredige stijgende inhuur tarieven	Via contactmanagement worden aan de voorkant afspraken gemaakt over de toegestane indexeringen. Ook communiceren we vooraf welke indexering we acceptabel vinden.	Structureel	€ 76.000,00	25%	€ 38.000
Niet realiseren van opdrachtvolume	We monitoren de realisatie van de opdracht en sturen hierop bij. Sturing op uitgaven van bedrijfsmiddelen	Structureel	€ 682.000,00	50%	€ 682.000
Niet-toegankelijke ICT-omgeving	- Outsourcing bij professionele partij - Intensieve inzet en scholing op databeveiliging/ informatiebeveiliging zodat kans op beveiligingsprobleem beperkt wordt. - Plan opstellen ter beveiliging systemen tegen hacks, virusaanvallen en datalekken	Incidenteel	€ 2.270.000,00	5%	€ 114.000
Eigen risicodrager personeel	Het toepassen van een goed werving en selectiebeleid, het blijven investeren in het opleiden en ontwikkelen van medewerkers en daarnaast werkt de ODBN met een flexibele schil.	Incidenteel	€ 500.000,00	25%	€ 125.000
Prijsstijgingen	Goede prijsafspraken met leveranciers, monitoren ontwikkelingen	Structureel	€ 48.000,00	25%	€ 22.000
Ontbreken cao 2027	Monitoren ontwikkelingen	Structureel	€ 540.000,00	25%	€ 270.000
Niet halen declarabiliteit	Monitoren declarabiliteit, Sturen op declarabele uren, Bijsturen	Structureel	€ 840.000,00	50%	€ 840.000
TOTAAL RISICOPROFIEL ODBN OP PEILDATUM	**BEGROTING 2027**				**€ 2.091.000**

II Afkortingenlijst

AI → Artificiële intelligentie/Kunstmatige intelligentie
Aw → Aanbestedingswet
AB → Algemeen Bestuur
Arbo → Arbeidsomstandigheden
art. → Artikel
AVG → Algemene verordening gegevensbescherming
BBV → Besluit Begroting en Verantwoording
Bado → Besluit accountantscontrole decentrale overheden
BWS → Besluit Woning gebonden Subsidies
ISV → Investeringen Stedelijke Vernieuwing
BSBm → Bestuurlijke strafbeschikkingen milieu
BIO → Baseline Informatiebeveiliging Overheid
Boa → Buitengewoon opsporingsambtenaar
IOV → Brabantse Interim Omgevingsverordening
BRO → Basisregistratie Ondergrond
BRZO → Besluit risico's zware ongevallen
Bizob → Bureau Inkoop en Aanbesteding Zuidoost-Brabant
C.q. → Casu quo
Cao → Collectieve arbeidsovereenkomst
CLO → Centric Leefomgeving
BBV → Besluit begroting en verantwoording
DB → Dagelijks Bestuur
DMS → Document Management Systeem
DSO → Digitaal Stelsel Omgevingswet
EED → Energy Efficiency Directive
EFTAL → Evenwichtige Toedeling van Functies Aan Locaties
EPBD → European Energy Performance of Building Directive
ETS → Emision Trade System
EU → Europese Unie
EV → Externe Veiligheid
Fte → Fulltime equivalent
GEO → Geografisch
GGD → Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
HR → Human Resources
HRM → Human Resource Management
ICT → Informatie- en Communicatietechnologie
I&O → Innovatie & Ontwikkeling
IGW → Informatiegestuurd werken
IBP → Interbestuurlijk Programma
ISV → Investeringssubsidie Stedelijke Vernieuwing
KPI → Kritieke prestatie-indicator
KRW → Kaderrichtlijn Water
LHS → Landelijke Handhavingsstrategie
LHSO → Landelijke Handhavingstrategie Omgevingswet
Mba → Milieubelastende activiteiten
OMWB → Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
MKC → MilieuKlachtenCentrale
N.v.t. → Niet van toepassing
NVWA → Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
NL → Nederland
OBM → Omgevingsvergunning beperkte milieutoets
ODBN → Omgevingsdienst Brabant Noord
OM → Openbaar Ministerie
ODZOB → Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
PDCA → Plan-Do-Check-Act
PFAS → Per- en polyfluoralkylstoffen
RIE → Richtlijn industriële emissies
RMB → Regionaal Milieu Bedrijf
RO → Ruimtelijke Ordening
ROK → Regionaal handhavings- en uitvoeringskader
ROK-T&H → Regionaal Operationeel Kader Toezicht en Handhaving
ROK-VV → Regionaal Operationeel Kader Vergunningverlening
RPA → Robotgestuurde procesautomatisering/robotisering
RUD → Regionale Uitvoeringsdienst
SaaS → Software As A Service
SAM → Snelle afhandeling milieu
SiSa → Single information Single audit
SMP → Soortenmanagement Plannen
SPRONG → Samen bouwen met Partners in Regio's aan Omgevingsplannen van Noord-Brabantse Gemeenten
SPUK IBP → Specifieke Uitkering Interbestuurlijk Programma
SPUK THE → Specifieke Uitkering voor Toezicht en Handhaving Energie
SSiB → Samen Sterk in Brabant
UHS → Uitvoerings- en handhavingsstrategie 2025-2028
V&R → Vermijdings- en reductieprogramma
VGBA → Verordening gedrags- en beroepsregels accountants
ViO → Verordening inzake de onafhankelijkheid
VUE → Versterkte Uitvoering Energietoezicht

II Afkortingenlijst (vervolg)

VPB	→	Belastingplicht voor de vennootschapsbelasting
VTH	→	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
Wabo	→	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAB	→	Wet arbeidsmarkt in balans
Wbb	→	Wet bodembescherming
Wet FIDO	→	Wet financiering decentrale overheden
Woo	→	Wet open overheid
WPM	→	Regeling Werkgebonden Personenmobiliteit
WW-uitkering	→	Werkloosheid uitkering
ZKCAO	→	Zuidelijke Keten Casus Overleg
ZZS	→	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Vragen over de Programmabegroting 2027?

Neem gerust contact op met de ODBN.

www.odbn.nl

Victorialaan 1
5213 JG 's-Hertogenbosch
Telefoon: 088 7430 000
E-mail: info@odbn.nl

Omgevingsdienst Brabant Noord